

TROCKIST

Ukrayna işgali kapitalizmin krizini derinleştiriyor

İşçi sınıfını bekleyen tehditler ve seçenekler

Seçimler yaklaşırken rejim, sınıf ve sol

Ekonomik durgunluk ve enflasyon: Kriz derinleşiyor

İran'da ayaklanma: Sonuçlar ve olasılıklar

Latin Amerika seçimlerinde sola yönelişin anlamı ne?

Ukrayna söyleşileri

Troçkist
Üç Aylık Dijital Yayın

Sahibi ve Yazı İşleri

Müdürü:

Görkem Duru
(Enternasyonal
Yayıncılık)

Genel Yayın Yönetmeni:

Kaan Gündeş

Yayın Kurulu:

Atakan Çiftçi
Görkem Duru
Muhittin Karkın

Yönetim Yeri:

Simitçi Tahir Aralığı,
No: 3/5- Üsküdar
İstanbul

gazetenisan@gmail.com

http://gazetenisan.net/

www.facebook.com/

gazetenisan/

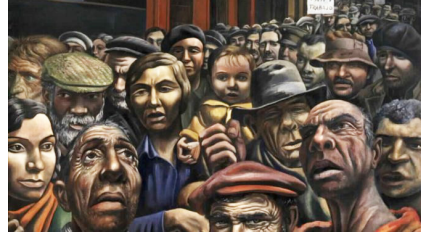
Tel: 0212 577 54 92

Yayımlanan yazılardaki
görüşler yazarlarına
aittir. Dergideki yazı ve
fotoğraflardan, kaynak
gösterilerek alıntı
yapılabilir.

İçindekiler

Sunuş 3

Ukrayna işgali
kapitalizmin krizini
derinleştiriyor 4

İşçi sınıfını bekleyen
tehditler ve seçenekler 10

Seçimler yaklaşırken
rejim, sınıf ve sol 14

Enomik durgunluk
ve enflasyon: Kriz
derinleşiyor 20

İran'da ayaklanma:
Sonuçlar ve olasılıklar 23

Latin Amerika
seçimlerinde sola
yönelişin anlamı ne? 29

İDP: Tüm emperyalistler
ve yayılmacı güçler
Ukrayna'dan elinizi çekin!
32

Ukrayna söyleşileri 34/37

Lenin: Bırakın işçiler
karar versin 38

Müzişyenlerin greve
çıktığı ve kazandığı gün 41

Sunuş

Ülke ve dünya gündemi o kadar dolu ve yoğun ki, tüm gelişmeleri yorumlarıyla aktarabilmek bu derginin sınırlarını aşıyor. Hemen yanı başımızda bir savaş ve bir de devrim sürüyor. Ukrayna halkı Rus yayılmacılığına karşı amansız bir mücadele veriyor. Dünya solunun (tabii Türkiye solunun da) önemli bir bölümü Ukraynalıların kendi ülkelerini emperyalist işgale korumasına sırt çevirmiş durumda. Ama biz devrimci Marksistler, işgal altındaki bu halkı enternasyonalist anlayışımıza uygun şekilde desteklemeyi sürdürüyoruz. Nitekim, İşçilerin Uluslararası Birliği-Dördüncü Enternasyonal 'in (İUB-DE) bu bağlamda yaptığı ziyaretlerde gerçekleştirilen röportajları bu sayımızda bulacaksınız.

Dünya ekonomik krizi ve Ukrayna işgalinin bu kriz üzerindeki derinleştirici etkisi, İUB-DE'nin Uluslararası Sekreterliği'nin "Dünya Durumu" hakkındaki raporunda anlatılıyor.

Keza İran'da da kadınların başlattığı, ardından öğrencilerin yaygınlaştırdığı, işçilerin katılımıyla güçlenen bir devrim gelişiyor. Ve bu devrim 43 yıllık mollalar rejimini yıkılışın eşiğine kadar getirmiş durumda. Başarıya ulaşması durumunda Ortadoğu'daki dengeler tümüyle değişecek. İran'daki ayaklanmanın ta-

rihsel bağlamını, muhtemel sonuçlarını ve yarattığı olasılıkları Enes Karakaş'ın makalesinde bulacaksınız.

Bu arada Türkiye'de sanki seçim süreci başlamış durumda. Yazarlarımızdan Muhittin Karkın bu süreçte işçi sınıfının önündeki tehditleri ve olanakları inceliyor. Cumhur İttifakı'nın seçimleri kazanması durumunda proletarya açısından ekonomik ve politik koşulların daha da kötüleşeceği ortada. Ama öte yandan Millet İttifakı'nın programı da ekonomik ve politik krizin faturasını emekçilere ödetmeyi "vayat ediyor."

Ömer Sevi ise, gene bu süreçte rejimin projesini, emekçi sınıfların konumunu ve sol hareketin bu konulardaki zaaflarını irdeliyor. Sevi, muhtemel gelişmeler karşısında emekçi sınıfların nasıl bir hazırlık sürecine girmesi gerektiğini anlatıyor.

Bu sayımıza bir de ilginç bulacağınızı düşündüğümüz bir "ilk grevi" aldık: ABD'de müzisyenlerin gerçekleştirdiği bir grev.

Bütün bu başlıklara ilişkin pek çok makaleye trockist.net ve gazetenisan.net sitelerinden ulaşabilirsiniz.

Gelecek sayımızda buluşmak üzere iyi okumalar diliyoruz.

İUB-DE Uluslararası Sekreterliği Dünya Durumu raporu

Ukrayna işgali kapitalizmin krizini derinleştiriyor

1) Putin'in Ukrayna'yı işgali kapitalist emperyalist sistemin krizinde ve çöküşünde bir sıçrama yaratıyor

Beş aydır sürmekte olan Ukrayna'daki savaş, kapitalizmin küresel krizinin vahametinin altını çiziyor. Gezegenin her köşesinde enflasyon, küresel resesyon riski, enerji ve gıda fiyatlarında artış, toplumsal eşitsizliğin derinleşmesi, silahlanmaya daha fazla harcama, küresel ısınmanın ilerlemesi ve halkların yeni isyanları söz konusu... Bu durum, emperyalizmin, IMF'nin ve hükümetlerin işçi sınıfının omuzlarına yüklemeye çalışacağı ve küresel sınıf mücadelesinde devasa sonuçlara yol açacak olan bir krizdir.

Birleşik Devletler ve Avrupa emperyalizmlerinin sözcüleri, bu çöküşün tamamen Putin'in Ukrayna'yı işgalinden kaynaklandığını iddia ederek, onu meşrulaştırmak istiyor. Hiç şüphe yok ki Ukrayna'nın işgali önemli bir faktör; ancak gerçekte bu savaş Covid-19 pandemisiyle kötüleşen 2007 krizi neticesinde zaten ızdırap çekmekte olan dünya ekonomisinin ve bütün bir kapitalist emperyalist sistemin küresel krizinin yol açtığı yangına körükle gitmekten başka bir şey yapmadı.

Şu an yaşanmakta olan, İUB-DE'nin 2020'nin ortasında yapmış olduğu ve bizlerin "kapitalizmin tarihteki en kötü krizini" yaşadığımızı ilan eden tanımlamayı doğrulamaktadır. O sıra-

da şu noktaya parmak basmıştık: "Covid-19, 2007'de başlayan kapitalist iktisadi krizin sıçrayışa geçmesine neden olmuştur. Somut olarak, bunun yeni ve derin bir krize neden olduğunu düşünüyoruz; bu yüzden kapitalizmin tarihinde yaşanan en ciddi krizle baş başa olduğumuzu öne sürüyoruz. [...] Bu daha önceki krizle aynı şey değil, onun üzerine bir sıçrayış. Hem burjuvazi hem de kitleler için kapitalizmde daha önce görülmemiş bir krize neden oldu. Kapitalizm ve buna bağlı olarak insanlık için devasa bir değişimi beraberinde getiriyor." (İUB-DE VII. Dünya Kongresi: Koronavirüs krizinde dünya durumuna dair güncelleme", Ağustos 2020)

Putin'in Ukrayna'yı işgali bu a-

ğır kriz, devasa ekonomik geri çekiliş ve pastanın paylaşımı noktasındaki burjuvazi içi çatışmalar bağlamında açıklanabilir. Rusya derin bir ekonomik kötüleşmeden muzdarip. Putin emekçi halka karşı kemer sıkma önlemleri almak ve içeride baskıyı arttırmak zorunda kaldı; bütün bunlar büyük bir politik yıpranmaya neden oldu. Eylül 2021'deki seçimlerde Putin'in oyları düştü. Bu sırada Belarus ile Kazakistan'daki halk ayaklanmalarını bastırmak durumunda kaldı. Putin'in Ukrayna'yı işgal, kendi politik gerileyişini durdurmaya, Rus halkını hatalı "anavatanın savunulması" sloganı altında birleştirmeye ve diğer emperyalist güçlerle alan tartışmalarına girmeye çabalayan umutsuz bir politik-askerî manevradır. Ukrayna'daki savaş krizin bir ifadesidir ve karşılığında bu krizi, politik, ekonomik ve toplumsal sonuçları bakımından derinleştirmektedir.

2) Kapitalist dünya ekonomisinin krizi derinleşiyor

Kapitalist dünya ekonomisi yeni bir sarsıntı yaşıyor. Tüm veriler, emperyalist örgütlerin işaret ettiği varsayılan büyüme ve toparlanma göstergelerinde yeni bir düşüşe işaret ediyor. Birçok burjuva analizcisi daha şimdiden Avrupa ile Birleşik Devletler'de olası bir resesyondan söz ediyorlar. Kötümserlik yayılıyor. JPMorgan Chase'in başında bulunan, dünyanın en güçlü bankerlerinden Jamie Dimon şöyle diyor: "Ekonomik sorunlar geçici değil. Durum çok daha fazla kötüleşebilir." (El País, 9 Temmuz 2022)

Veriler, patronların bu kötüm-

serliğinin nedenini açıklıyor. Enerji ve gıda fiyatları dramatik bir biçimde yükseldi. Senenin sonuna doğru Avrupa bölgesi resesyona girebilir. Dünya enflasyonu hızla yükseliyor; şimdiden 34 yılın en yüksek seviyesine gelerek rekor kırdı. Savaş bir faktör olabilir, ancak bu durumun temel sebebi değil. "Savaş açıkça gıda ve enerji fiyatlarını etkiledi çünkü Rusya bu ürünlerin güçlü bir ihracatçısı; ancak enflasyon, savaşın başlamasından önce yükselmeye başladı, dolayısıyla bu çatışma enflasyonun artışının temel nedeni değil." (Ricardo Arriazu, Clarín, Arjantin, 22 Mayıs 2022) Birleşik Devletler'de %9,1 ile (son 40 yılın en yüksek oranı) enflasyon rekoru kırıldı. Avrupa bölgesinde yıllık bazda alışılmadık bir şekilde %8,6'ya ulaştı. Enflasyon Türkiye'de %73,5, Arjantin'de %80 ve Zimbabve'de %130 düzeyinde.

Kriz bir yandan kötüleşirken, özellikle yarı sömürgelerde dış borcun artmayı sürdürüyor olması üzerinden emperyalist yağma derinleşiyor. Tahminlere göre "2021'de %7,8 artarak 65,4 trilyon ABD dolarına yükselen dünya kamu borcu, bu yıl %9,5 artarak, rekor bir düzeye, 71,6 trilyon ABD dolarına ulaşacak." (Europa Press, La Nacion, Arjantin, 5 Mayıs 2022)

Tırmanan enflasyon ve yokuşa sürüklenen milyarlarca emekçi ailesi büyük enerji, gıda ve banka tekellerine devasa kârlar sağlıyorlar.

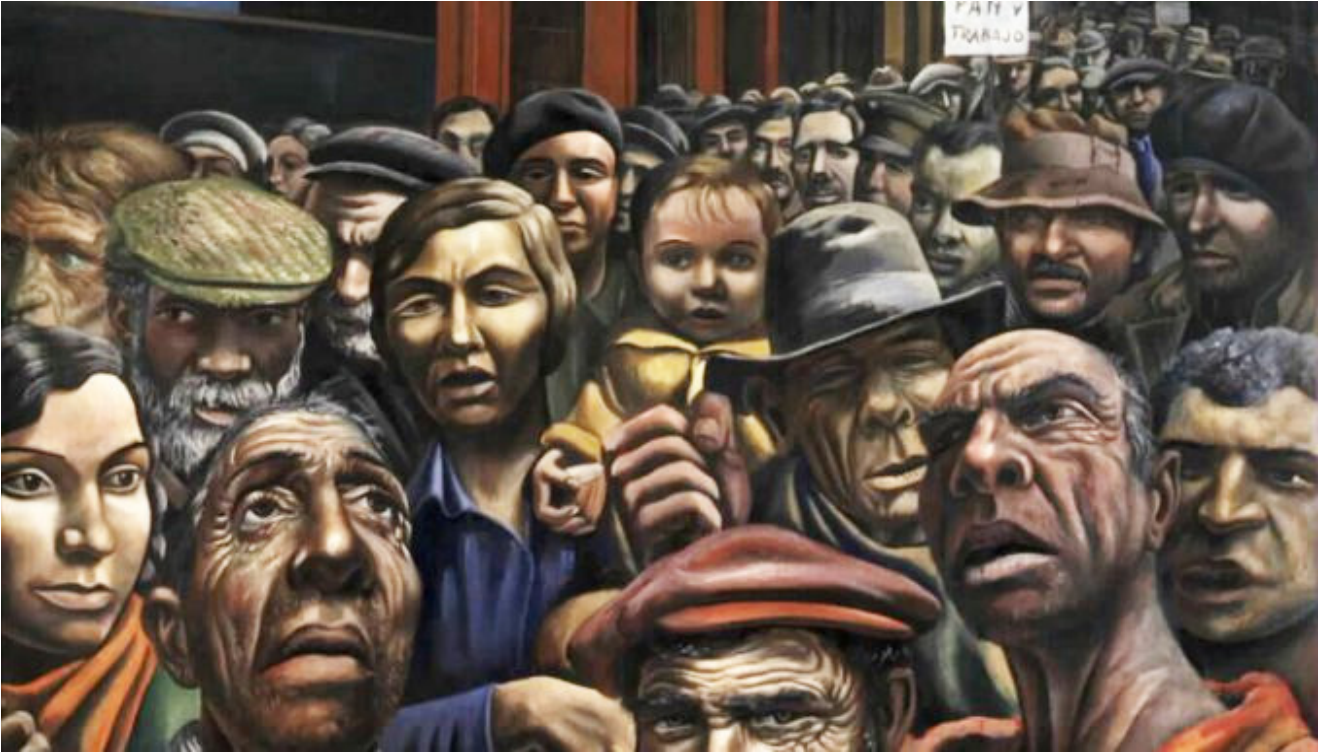
OECD'nin baş ekonomisti olan Laurence Boone şöyle yazıyor: "Dünyada Rus petrolüne uygulanan ambargoyu tamamen dengelemek için yeterli miktarda olan ama kullanılmayan petrol var. Bu petrol, Körfez ülkeleri

tarafından bırakılsa veya OPEC tarafından bırakılsa, fiyat artışına sebep olunmayacaktı." (El País'den, La Nacion, 12 Haziran 2022) Başka bir deyişle, üretimi manipüle eden ve müthiş kârlarını desteklemek için fiyatlar üzerinde spekülasyon yapanlar çokuluslu petrol şirketleridir.

Bütün bunlar, bütün dünyada kitlelerin yaşam standartlarında yeni ve baş döndürücü bir düşüşe neden oluyor.

Açlık büyümeyi sürdürüyor. 2021'de dünyada açlıktan muzdarip olan 828 milyon insan vardı; bu, 2020'deki sayıdan 46 milyon, 2019'daki sayıdan ise 150 milyon daha fazla. Dünyada yaklaşık 2.3 milyar insan (dünya nüfusunun %29,3'ü) 2021'de orta veya yüksek şiddetli gıda güvensizliği altında yaşadı; bu, Covid-19 pandemisinin patlak vermesinden önceki verilerle karşılaştırıldığında, 350 milyonluk artış anlamına geliyor. (BM Raporu, Temmuz 2022) Tahminlere göre 2022'de "en az 276 milyon insan akut gıda güvensizliği ile karşı karşıya, (...) 43 ülkeden 40 milyon insan kıtlığın kıyısında. (...) Benzeri görülmemiş bir krizin içindeyiz." (BM Raporu, New York Times'dan alıntılanan Clarín, 21 Mayıs 2022)

Buna, savaşlardan ve açlıktan dolayı yaşanan göçmen krizini de eklemeliyiz. Ukrayna'yı 7 milyon insan terk etti. Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne göre (UNHCR) 2021'de Afrika'dan gelen üç binden fazla göçmen deniz yoluyla Avrupa'ya ulaşmaya çalışırken hayatını kaybetti. İspanyol Devleti'nin polis vahşeti, Fas'ta, Meksika'da en az 37 genç göçmenin ölümüne neden oldu. Mayıs ayında ABD-Meksika sınırında

239.000'den fazla göçmen gözetim altına alındı, ki bu rekor bir sayı.

Kapitalist ekonomik krizin kendi içinde bir çözümü yok; bu kriz kronik ve etkileri de giderek kötüleşecek. Emperyalizm ve kapitalist hükümetler krizden çıkmak için yeni aşırı sömürü planlarını dayatmaya çalışıyor, bu da sınıf mücadelesinin şiddetlenmesini beraberinde getiriyor.

3) Dünyada yeni bir mücadele dalgası

İşçi sınıfı ve ezilen sektörler bu kapitalist saldırıya, mesela Sri Lanka ve Ekvador'da olduğu üzere, işçi grevleri ve halk ayaklanmalarıyla cevap veriyor.

Bu yeni bir küresel mücadele dalgasıdır. 2019'da mücadelelerde, pik noktası Şili'deki Piñera karşıtı devrimci seferberlikler olacak şekilde, büyük bir yükseliş yaşandı. Şili'deki devrimci seferberliğin öncesinde Ekvador'daki mücadeleler, Fransa'daki "sarı yelekliler" seferberliği, Birleşik Devletler'deki uzun General Motors grevi, Lübnan halk ayak-

lanması ve 8 Mart'taki dünya greviyle beraber kadın hareketine bağlı yeşil dalganın mücadeleleri yaşanmıştı. Bugünkü dalganın yeni olan tarafı ise, ona, iklim adaleti için seferber olan gençliğin mücadelesinin eklenmiş olmasıdır. 2020 senesinde, Covid-19 pandemisi, protestoları yavaşlatan bir bekleme dönemini beraberinde getirmişti ancak bu ara dönem, George Floyd'un katledilmesiyle beraber Birleşik Devletler'de Trump'a karşı patlak veren ırkçılık karşıtı ayaklanmayla sona erdi. 2019'daki mücadeleler dalgasının seviyesine ulaşamamış olsa da, başka seferberlikler de yaşandı. Bunların arasından, ikisi de 2021'de gerçekleşen Kolombiya ayaklanması ile Küba'daki 11 Temmuz seferberliğini kayda geçirmek gerekir.

Bu yeni dalga Haziran 2022'de açıldı. Bu dalga, dış borç ödemelerinin durdurulmasını sağlayan Mayıs ayındaki ilk Sri Lanka ayaklanması tarafından öngörülmüştü. Temmuz ayında, yine Sri Lanka'da yüz binlerce insanın so-

kağı doldurduğu ve başkanlık sarayını ele geçirdiği bir halk ayaklanması neticesinde başkan ülkeden kaçtı ve istifa etti.

Ekvador'da yakıt fiyatlarındaki artışa karşı bir yerli ayaklanması yaşandı ve bu ayaklanma, fiyatlarda indirimi sağlayarak kısmi bir zafer kazandı. Latin Amerika kıtasında ise Panama'daki grev ve yürüyüşler, Şili'deki bakır madencilerinin grevi, Brezilya'da ücretler için yapılan grevler ve Arjantin'in iç bölgelerindeki öğretmen seferberlikleri bu dalga-ya eklendi.

Avrupa'da ise enerji fiyatları, on yıllardır eşi görülmemiş bir şekilde, doğalgaz desteğinde yapılacak olan kesintilerin duyurulmasıyla birlikte yükseldi. Bu da beraberinde ücret artışları talep eden bir grev dalgasını tetikledi.

Belçika'da bir genel grev yaşandı. Demiryolu işçilerinin bir günü aşan iş durdurmaları Birleşik Krallık'ta neredeyse bir genel greve doğru evriliyordu. Norveç ile Fransa'da petrol tankerlerinde (Total) gerçekleşen grevler, çe-

şitli ülkelerdeki havacılık işçilerinin grevleri ve devlet, sağlık ve eğitim çalışanlarının grevleri yine bu dalga kapsamında yaşandı.

Aynı zamanda İran'da da, öğretmenlerin devasa mücadelesinin başı çektiği grevler yaşandı. Libya'da mevcut iki hükümeti kasvetli toplumsal durumdan sorumlu tutan göstericiler, Trablus'taki parlamento binasını ateşe verdi. Özbekistan'da, başarısızlık ile sonuçlanan bir anayasal reform denemesine karşı kitlesel protestolar yaşandı.

Anlaşılan o ki, dünyada yeni toplumsal meydan okumalara ve daha derin bir kutuplaşmaya doğru ilerliyoruz.

4) Emperyalizmin siyasal krizi ve “dünya düzensizliği” yoğunlaşıyor

Burjuvazi içi ve emperyalistler arası çatışmanın yeni bir boyuta sıçramasında ifadesini bulan kapitalist emperyalist sistemin siyasal krizinin derinliği, kendisini Putin'in Ukrayna'da başlattığı savaşı gösteriyor. Örneğin, bu emperyalistler, işgali durdurması için Rusya'yla, müzakere edilmiş bir anlaşmaya varamıyorlar ve geçen beş ayın ardından, işgale bir son da veremiyorlar.

Rusya gibi Brezilya büyüklüğünde bir ekonomiye sahip küçük bir emperyalizm, Afganistan'daki başarısızlık ve yenilgiden sonra darbe alan ABD'nin siyasal-askerî zayıflığını bildiği için Ukrayna'ya doğru ilerlemeye cesaret edebiliyor.

Bu, ABD emperyalizminin (o her ne kadar ekonomik ve askeri gücü sayesinde dominant güç olmayı sürdürüyor olsa da), kapitalizmin küresel krizi tarafından gerilediğini doğrulamaktadır. Dünyanın jandarması olarak

Birleşik Devletler, dünyayı “düzene sokmak” uğruna on yıllarını harcadı. Ancak Bush'un Irak'ı başarısız işgalinin (2003) ve onu takip eden Obama yönetimi altında yaşanan 2007 krizinin giderek kötüleşmesinin ardından, ortaya çıkan sonuç “dünya düzensizliği” oldu. Savaşın sürmesi, ekonomik krizin derinleşmesi ve yeni mücadele dalgası bunu doğrulamakta.

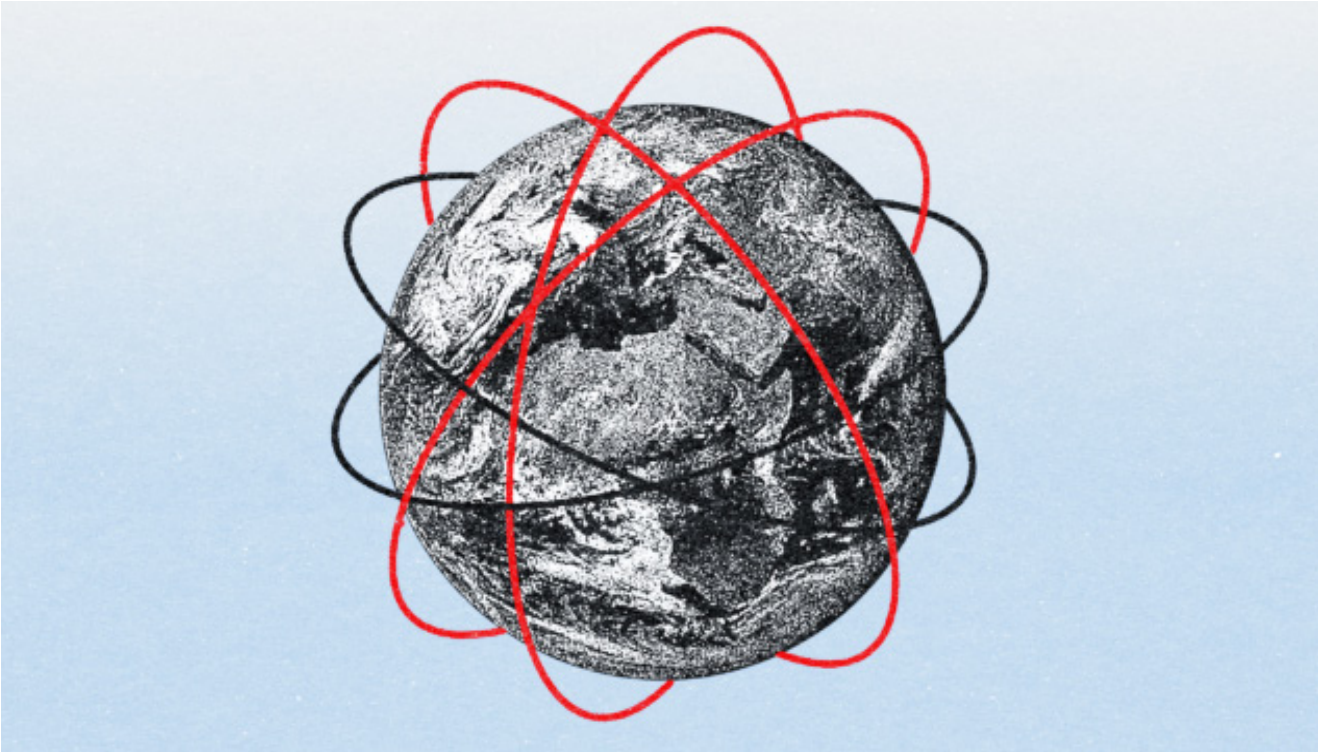
Putin'in küstah eylemleri, niyetlendiğinin, yani NATO'nun ve Birleşik Devletler-Avrupa Birliği birliğinin zayıflatılmasının tam tersine yol açtı. Haziran'da Madrid'de yapılan NATO zirvesi, yeni üyelerin (Finlandiya ve İsveç) alımı olasılığıyla NATO'nun güçlendiğini gösterdi. Avrupada, özellikle de Almanya'da emperyalist silahlanma yarışı büyüyor. NATO ve onun genişlemesiyle beraber Batı emperyalizmi, Ukrayna'daki savaşı, Doğu Avrupa'nın yarı sömürgeleştirilmesini güçlendirmek ve gelecekteki isyanlar ile devrimlere karşı hareket edecek olan önleyici bir baskıcı aygıtı sağlamlaştırmak için kullanıyor. Ancak NATO'nun bu güçlenmesi görecelidir; çünkü Afganistan'daki gibi siyasal-askerî yenilgiler, kendisi üzerinde bir yük oluşturmaya devam etmektedir. Tam da bu yüzden Birleşik Devletler ve Avrupa Birliği, Ukrayna'ya herhangi bir doğrudan askeri müdahale olasılığını engellemeye ve savaşın kendi sınırlarını terk etmesini sağlamaya çalışıyor. Onların nihai hedefi, Ukrayna halkının pahasına, Putin'le barış müzakerelerini daha iyi koşullarda yapmaya çabalamak.

Öte yandan, Putin'in işgalini kınamayan ancak hem ekonomik hem de siyasal olarak küre-

sel krizden de muaf olmayan bir konumda bulunan Çin mevcut. Çin ekonomisi artık iki haneli sayılarla büyümüyor, yabancı yatırımlar düşüyor, tasarruf sahiplerinin protestoları büyüyor ve dünya tüketimindeki düşüş onu da etkileyecek. Bunun anlamı şu ki, burjuvazi içi sürtüşmeler artacak, özellikle de Birleşik Devletler'le olan sürtüşme. Buna paralel olarak, Çin Komünist Partisi diktatörlüğü, Tayvan'ı, ülke içinde bir “milliyetçi halkçı” ajitasyon kullanarak ve onu, ABD ile müzakerelerde bir şantaj silahı olarak masaya sürerek, geri alma hedefini güdüyor; bu, başka bir gizli kriz faktörünü temsil ediyor ve yeni sürtüşmeler öngörüyor.

Bu sırada çevresel yıkım sürmekte. Enerji krizi dolayısıyla kömür kullanımı yeniden canlandı. Örneğin Almanya ve Avusturya, yalnızca son çare olarak mevcut olan rezerv kömür santrallerinden şu anda yararlanabileceklerine karar verdiler. Bu, Almanya'da kömür üretimini genişletecek ve bu süreçte de karbondioksit üretimini artıracak olan bir kriter değişikliğidir.

Kapitalist emperyalist sistemin krizi, hükümetleri, yeni bölgesel savaşlara yol açabilecek olası istenmeyen ve kendi kontrolleri dışındaki durumlar ile karşı karşıya bırakıyor. Ukrayna'daki mevcut savaşın uzaması ihtimali de dışlanamaz. Nükleer silahların kullanımı da dahil olmak üzere, üçüncü dünya savaşı riski sürecektir. Bunlar, dünyanın sömürülenlerini etkileyen ve etkileyecek olan savaşlardır. Yine bunlar, emperyalizmin ve kapitalizmin derinleşen çöküşünün ortaya koyduğu tehlikelerin bir parçasıdır. Bu nedenle devrim-

ci sosyalistler olarak başlıca iki-
lemin “sosyalizm ya da felaket”
olmayı sürdürdüğünü söylüyo-
ruz. Bu stratejik mücadele bağ-
lamında, İUB-DE olarak biz, her
türlü emperyalist silahlanmaya
tamamen karşıyız, NATO’nun
lağvedilmesinden ve onun dün-
yadaki üslerinin kapatılmasın-
dan yanayız. Bu çerçevede Pu-
tin’in Ukrayna’dan çıkmasını,
Ukrayna direnişine destek veril-
mesini, NATO’ya hayır denmesi-
ni savunuyoruz.

5) Hükümetlerin ve kapitalist rejimlerin erozyona uğrama ve krizde olma eğilimi devam ediyor

Kapitalist sistemin eşi benzeri
görülmemiş krizi ve emekçiler ile
halka karşı gerçekleştirilen saldı-
rılarının yoğunlaşması, halkların
memnuniyetsizliğini ve sefer-
berliklerini güçlendiriyor. Bütün
bunlar, kapitalist hükümetlerin
yıpırınmasını, parçalanmasını ve
krizini, aynı zamanda patronla-
rın liderlerinin ve partilerinin
de itibarsızlaşmayı sürdürmesini

körükliyor.

Bu eğilim mevcut küresel du-
rum altında da sürmekte. Bu-
nun örnekleri bol. Daha önce
de bahsettiğimiz üzere, Sri Lan-
ka, bir hükümetin bir halk ayak-
lanması tarafından devrilmesi-
nin en yüksek ifadesi olmayı sür-
dürüyor. Boris Johnson’ın istifası
yalnızca cinsel taciz skandalı ne-
deniyle değil, aynı zamanda Bir-
leşik Krallık’ta 1980’lerden bu
yana yaşanan en güçlü ekono-
mik ve sosyal krizlerden biri so-
nucunda yaşandı: yükselen enf-
lasyon, toplu taşıma, eğitim ve
sağlık işçileri ile yargı sistemi ça-
lışanlarının gerçekleştirdiği son
30 yılın en büyük grevi, göste-
riler ve sefalet ücretleri ile emek
haklarına saldırıları reddeden
diğer eylemler.

Bu durumdan nasibini alan
bir diğer emperyalist hükümet
ise Fransa’daki Emmanuel Mac-
ron hükümetidir. Haziran ayın-
da yapılan genel seçimlerin ikin-
ci turunda ağır bir yenilgi aldı.
Macron’un ittifakı, Ulusal Mec-
lis’te elinde tuttuğu salt çoğun-

luğu koruyamadı. Onun iktida-
rının aşınması, “sarı yekeklilerin”
seferberliklerinin ve demiryolla-
rının ve işçi sınıfının diğer sek-
törlerinin tekrarlayan grevleri-
nin bir neticesidir. İtalya’da Ma-
rio Draghi büyük beklentilerle
göreve geldiği ancak şimdi top-
lumsal kriz tarafından sorgula-
nan hükümetten istifa etti. İs-
panya Devleti’nde, KP (Komü-
nist Parti) bakanlarına sahip tek
NATO hükümeti olan PSOE-IU/
Podemos hükümeti, uyguladığı
işçi karşıtı, baskıcı ve monarşik
politikayla, kendi iç gerilimleri-
nin nasıl arttığına tanıklık edi-
yor. Amerika Birleşik Devletle-
ri’nde, Biden’ın oy oranları, bek-
lenmedik enflasyonun etkileri
nedeniyle kamuoyu yoklamala-
rında düşmeyi sürdürüyor. Bu
yıpırınma dalgası hem aşırı sağ,
hem de merkez sol hükümetle-
ri etkiliyor. Brezilya’da, gelecek
seçimleri kaybedecek olan sağ-
cı Bolsonaro’nun halk tarafından
reddi güçleniyor. Peru’da Pedro
Castillo’nun yeni merkez sol hü-
kümeti krizden krize hayatta ka-

lıyor ve çoktan kendisine oy veren insanlarda artakalmış olan beklentileri yok etti bile. Arjantin'de Alberto Fernandez'ın hükümeti, halkın kendisine sırt çevirmesinden muzdarip çünkü bu hükümet, IMF ile üzerinde anlaştığı bir kemer sıkma paketini uygulamaya başladı. Latin Amerika'da, liberal sağ hükümetlerin yıpranması ve halk isyanları, Şili (Boric) ve Kolombiya'da (Petro) reformist sol ittifaklar için eşi görülmemiş seçim zaferlerine yol açtı. Ancak, mevcut ekonomik krizin batağına saplanmış ve kapitalizmden kopuşu öngören önemli dönüşümleri önermeyen bu yeni reformist eğilim, hızlı bir yıpranmaya ve halk tabanında kriz yaşamaya mahkûm olacaktır.

Geleneksel politikacıların ve patronların partilerinin reddedilmesi, İspanya'da Vox, Arjantin'de Javier Milei, Fransa'da Le Pen, Portekiz'de Chega, daha önce de Brezilya'da Bolsonaro veya Amerika Birleşik Devletleri'nde Trump'ta olduğu gibi neofaşist aşırı sağa yönelik seçimsel ifadeleri olan bir kutuplaşmaya da yol açtı. Aşırı sağın bu farklı ifadeleri ilerlemeler ve gerilemeler yaşasa ve bazıları henüz başlangıç aşamasında olsa da, bunlar hâlâ işçiler için bir uyarı işareti olma özelliklerini korumaktadır. Daha kapsamlı bir toplumsal kutuplaşma ve kitlelerin seferber-

liklerinin büyümesiyle karşı karşıya kalınması sonucunda, kendi gerici planlarını daha sert baskı politikalarıyla dayatmaya cüret eden burjuva sektörler tehlikeli bir biçimde ortaya çıkıyor. Devrimci sosyalistler olarak bu aşırı gerici oluşumların diriltilmesine yönelik bütün denemelere karşı sürekli olarak mücadele etmeli ve bu çabaları reddetmeliyiz.

Mevcut eğilim, burjuva hükümetlerin ve rejimlerin krizlerinin yeni ifadelerinin ortaya çıkmasına ve onların seferberliklerle yıkılmasına yol açmakta. Devrimci önderlik krizi sorunu, işçi sınıfının ve dünya halklarının en zayıf halkası olmayı sürdürüyor. İUB-DE olarak eski aparatlara karşı yeni önderliklerin inşası için mücadele vererek seferberlik süreçlerine katılmaya; eylem birliği ve sınıf bağımsızlığı programı temelinde devrimcilerin birliği taktikleriyle devrimci sosyalist partilerin inşa edilmesine yönelik çağrıda bulunuyoruz.

6) Kapitalist krizin faturasını işçiler ödemesin

Emperyalist kapitalizmin ekonomik krizi gezegenin bütün köşelerini vuruyor. Bu kriz işçi sınıfından ve sömürülenlerden milyonlarca insanı sistematik olarak düşük ücretlere, işsizliğe, yalıtılmışlığa ve göçe sürüklüyor.

Emperyalizm ile çokuluslu şirketleri, IMF ve kapitalist hükü-

metler kendilerinin sebep olduğu bu krizin yükünü sömürülen kitlelerin omuzlarına yüklemek istiyor. Sri Lanka ile Ekvador'daki ayaklanmalar, Avrupa işçi sınıfının grevleri ve diğerleriyle beraber Latin Amerika'daki kitlesel grevler ile protestolar, bizlere, kapitalist saldırıyı yenilgiye uğratmanın yolunu gösteriyor.

İUB-DE olarak biz, dünya halklarının bu ayaklanmalarını ve mücadelelerini destekliyor ve bu ayaklanmalar ile mücadeleleri yükseltme çağrısı yapıyoruz. Sosyalizmin yolunu açacak şekilde emperyalist kapitalist sistemin sonunu getirelim diyoruz. "krizin bedelini işçiler ödemesin, kapitalistler ödesin" sloganıyla kitleleri seferber edecek olan ve en geniş antikapitalist eylem birliğine dayanan bir uluslararası hareketin oluşturulması için bir program öneriyoruz. Diğer sloganların yanı sıra; dış borçların ödenmemesi, kamu hizmetlerine zam yapılmaması, aylık enflasyona endeksli bir biçimde ücretlerde artış, enerji şirketlerinin işçi kontrolünde kamulaştırılması, büyük şirketler ve bankalara yüksek vergiler getirilmesi ve işçilerin ve halkın acil ekonomik planının hazırlanması gibi sloganları içeren bir program öneriyoruz.

*İUB-DE Uluslararası Sekreterliği
19 Temmuz 2022*

İşçi sınıfını bekleyen tehditler ve seçenekler

Muhittin Karkın

Başta proletarya, tüm emekçi yoksul halk iki ucu keskin bir kılıcın tehditi altında. Seçim havasına girildiği bu ortamda, anketlerde önde gösterilen iki burjuva blok (Cumhur ve Millet ittifakları) vaatlerini ve önerilerini açıkladıkça tehdidin içeriği ve boyutları netleşiyor.

Cumhurbaşkanının liderliğinde devletin olanaklarına konup yağma politikalarından yararlanan oligarşi; inşaat, enerji ve silah sanayilerinin üzerindeki egemenliğini korumaya çalışıyor. Kamu bankalarına çökmüş olan saray yanlısı finans kapital de öyle. Bunlar için otokratik başkanlık rejiminin ayakta tutulması, sürdürülmesi yaşamsal önemde. Rejimin oligarşik burjuvaziye beslemek için uyguladığı ekonomi politikaları kuşkusuz dev bo-

yutlara ulaşacak enflasyonla, dış borç ödeme olanaksızlıklarıyla ve daha da artan döviz fiyatlarıyla son derece ciddi bir finansal krize neden olabilecek. Ama başkanlık rejiminin çökmesi oligarşinin parçalanması anlamına gelecek ve vice versa. Dolayısıyla Cumhur İttifakı'nın ileriye doğru koşmaktan başka seçeneği yok ve belki de daha hızlı koşmak zorunda kalacaktır.

Bu politikanın yarattığı toplumsal kriz seçime karşı palyatif uygulamalarla ertelense bile, sonrasında rejim tarafından daha da ağırlaştırılacak baskılarla ezilmeye çalışılacak sınıfsal çalkantılara ve seferberliklere yol açabilecektir. Rejim yasal ve gayri resmî "kolluk kuvvetleriyle" yürüteceği bu politikasına yaratmak istediği toplumsal desteği

ise taşra ve büyük kent varoşlarına yeni yerleşmiş küçük burjuva kesimlerde arayacaktır; kaldı ki şimdiden onlara İslami ve milliyetçi argümanlarla yöneliyor, onları hazırlıyor. İşçi sınıfının bazı kesimlerinin de bu karıştırmacı propagandanın etkisi altında kalabileceğini göz önünde tutmamız gerekiyor.

Otokratik rejimin karşısında "güçlendirilmiş parlamenter rejim" şiarıyla konumlanan reformist ve liberal burjuva muhalefetin ekonomik politika önerisi "anti enflasyonist" eksenli. Bu politikayı büyük ölçüde Ali Babacan dile getiriyor, ama Kılıçdaroğlu da ABD gezisi sırasında görüştüğü, özel ve kamu sektörlerinin liberal temelde işbirliğini öneren ekonomi profesörü Daron Acemoğlu'nun görüşleri-

ne başvuruyor. Bu temelde, olası bir Millet İttifakı iktidarında 20 yıl öncesinin Derviş önerilerinin tekrar gündeme getirileceğini beklemek yanlış olmaz. Ekonominin “soğutulması”, sanayi üretiminin yavaşlatılması ve sıkı para politikaları; buna eşlik eden yapısal reformlar, belki de IMF’den alınacak uygun koşullu borç ve tabii onun denetiminde (veya bilgisi dahilinde) uygulanacak ekonomik ve sosyal önlemler Millet İttifakı programının üzerinde yükseleceği temeller olacak.

Reformist burjuvazi bu “acı reçetenin” kendi payına düşecek olan sermaye birikimi sıkıntılarını uzun vadeli çıkarları açısından göğüslemeye hazır görünüyor. Ama bu ani frenin yol açacağı işyeri kapanmalarının, tensikatların ve ücret kesintilerinin emekçi yığınlar üzerinde yaratacağı yoğun işsizlik ve yoksulluk yükü, keskin kılıcın öbür ucunu oluşturuyor. CHP’nin “sosyal devlet” ve “adil paylaşım” vaatlerinin; İYİ Parti’nin milliyetçi hassasiyetlere sahip çıkmasının; Saadet ve Gelecek partilerinin İslami motiflerle yüklü ahlaki ve popülist çağrılarının, ezilen yoksul kitleleri sabretmeye ikna edebileceğine dair herhangi bir garanti oluşturması çok güç. Reformist ve liberal partilerin AKP’nin etkisi altındaki taşra ve varoş yoksullarının en azından belirli kesimlerini kazanabilmek için muhafazakâr ve milliyetçi söylemlere başvurmaları, hatta Kemalistlerin “helalleşmeleri”, Kürtlerin de yardımıyla belki seçimleri kazanmalarına katkıda bulunabilir, ama programları yarın proletaryayı ve emekçi kesimleri bu söylemlerle çatışmaya sürükleyecek tüm öğeleri içerdi-

ği de ortada.

Yeni bir mücadele dalgası mümkün mü”?

Her iki burjuva seçeneğin de genel bir emekçi seferberliğine yol açma olasılığı bulunuyor. Ama kitlelerde biriken endişeler ve kızgınlık açık mücadelelere dönüşür mü, dönüşebilecek mi?

Bu olasılığın gerçekleşebileceğine yönelik bütün işaretler var ve bunlar gerçek. 2021’in son aylarında başlayan işçi mücadeleleri ertesi yıl boyunca İstanbul, Kocaeli, İzmir, Manisa ve diğer bazı sanayi havzalarına yayıldı. Küçüklü büyüklü onlarca fabrikada ve işerinde grevler, direnişler, gösteriler, hatta işgaller düzenlendi. Bu mücadelelerin çoğu sendikalaşma ve ücret artışı talepleriyle gerçekleştirildi. Pek çok öncü işçi bu mücadelelerde deneyim kazandı. Patronlarla çatışmanın işaret fişekleri olan bu eylemlerin elbette kendi içlerinde (üstesinden gelinebilecek) bazı zaafı vardı, ama asıl sorun başka bir yerde yatıyordu: Birincisi, kendi aralarında birleşik bir mücadeleye dönüşmedi; ikincisi, söz konusu olan işyerlerinin dışında emekçi halkın destek seferberlikleri oluşmadı; ve üçüncüsü, tekil patronların ötesinde hükümete (ve rejime) yönelik bir politik tutum kazanmadı.

Devrim açısından bunlar yaşamsal öneme sahip, üstesinden gelinmesi gereken sorunlar. Bunların ardında yatan yapısal bir durumu görmemiz, dikkate almamız gerekiyor. İşçi sınıfı hızla büyüdü. TÜİK’e göre 2022 yılı ortasında toplam çalışan sayısı 14,5 milyona ulaştı. Bu sayı, 2008 krizinin ardından yüzde 91 oranında artmış, yani ücretli emekçi sayısı son 14 yılda nere-

deyse ikiye katlanmış oldu. Ama bu rakamların biraz daha ayrıştırılmasına girince, sanayide (imalat ve madencilik) ve inşaat sektörlerinde çalışan işçilerin bu toplamın %44’ünü (6,5 milyon) oluşturduğunu görüyoruz. Yani toplam nüfusun neredeyse dörtte biri proleterler ailelerden oluşuyor. 8 milyona yakın diğer ücretliler de eklendiğinde, emekçi yığınların büyüklüğü ortaya çıkıyor.

Ama bu nicel büyüme sınıf bilincinde belirli bir ilerlemeye doğrudan tekabül etmiyor. Zira bugün 20 ile 45 yaş aralında olan bütün işçilerin tüm çalışma yaşamı AKP iktidarı altında geçti. Önemli bir kesimi taşradan sanayi havzalarına taşınan, taşrayla tüm bağları kopmamış, bir anlamda yeni işçileşmiş bu emekçilerin ufukları ve yaşam biçimleri, politik İslam’ın ve milliyetçiliğin yoğun propagandasından etkilendi, onun altında biçimlendi. Okullardan camilere, basından tarikatlara kadar hemen tüm ideolojik propaganda alanlarını denetleyen burjuvazinin ideolojik egemenliğinin sınıf bilincinin gelişmesinin önünde ne büyük engeller oluşturduğunu görmemek, tahmin edememek mümkün değil. Son bir yılda ağırlaşan ekonomik ve sosyal kriz dönemine, emek mücadelelerinin tarihinden, deneyimlerinden ve kadrolarından koparılmış “genç ve deneyimsiz” işçi sınıfı böyle girdi.

Genel olarak bu özellikleri taşıyan sınıfın ekonomik krizin ağırlaştırdığı yaşam koşullarına karşı ilk tepkileri elbette ücret artışı talep etmek ve sendikalara başvurmak oldu. İşyerlerinde mücadeleler, sendikalaşma girişimleri karşısında patronların

baskılama ve işten atma girişimlerine karşı tepki biçiminde gelişti. İşçilerin ilk bilinç sıçramasının kendiliğinden ve sendikal düzeyde olması, taleplerin işyeri içinde ve patrona yönelik olması normaldi; ama “normal” olmayan sendika bürokrasilerinin bu mücadeleleri o kendiliğindenlik düzeyinde ve işyerinin sınırları içinde tutmaya çalışmalarıydı. Mücadelelerin yaygınlaşıp örgütlü bir seferberliğe dönüşmesinin önündeki en büyük engel sendika bürokratları oldu. Sendika yönetimlerini eleştiren ve diğer işyerlerinden dayanışma talep eden öncü işçiler ise (ki bunlar ilk işten çıkarılanlardı) çoğunlukla patronlar ve bürokratlar tarafından tasfiye edildi. Tıpkı 2015’teki Metal Fırtına mücadelelerinde olduğu gibi. Mücadelelerin bazılarının işyeri düzeyinde kalan kısmı başarılar elde edilmesini sağlamakla birlikte çoğunlukla geri çekilmeyle sonuçlanması sendikalara karşı ciddi bir güvensizlik yaratmakla kalmadı; deneyimleri ge-

leceğe taşıyacak öncü işçilerin önemli bir kesiminin dağılmasına neden oldu.

Bunu engelleyebilecek yegane güç, öncü işçileri devrimci bir program etrafında toplayan, onların aracılığıyla önerilerini sınıfa ulaştırabilen, onun güvenliğini kazanan, sendikaları etkileyip bu kitle organları içinde işçi demokrasisini yaşatabilen, tüm işçi örgütleriyle işbirlikleri yapma becerisini gösteren bir Sol hareket olabilirdi. Ama sınıf bundan yoksundu ve kendini sol ve sosyalist olarak tanımlayan partilerin ve oluşumların çoğunluğu bu özelliklere sahip değildi. Hâlâ da değil. Teorik olarak, ama daha önemlisi çalışmalarını zorlaştırdığı için mevcut Bonapartist rejime karşı olan sendikalarla birlikte Sol hareketin büyük bölümü de kapitalist sistemin içine çekilmiş ve oraya yerleşmiş durumda. Bugün en büyük çabası oradaki yerini koruyabilmekten, biraz geliştirebilmekten ibaret. Seçim sürecinde “taktik” düşüncelerine ve çekişmelerine dalmış olan

Sol’un küçük burjuva reformist karakterinin temelinde bu olgu yatıyor.

Sınıfın genel yapısal/sosyolojik koşulları nesnel verilerdir ve öznel iradenin bunu değiştirmesi mümkün değildir. Ama sınıf mücadelesinin ve bilincinin gelişmesinin önündeki engellerin temizlenerek aşılması öncünün stratejik müdahalesiyle mümkündür ve gereklidir. Bu olmadığı sürece tekil mücadelelerin genelleşmiş ve başarılı bir sınıf çatışmasına dönüşmesinin olasılığı bulunmuyor.

Bir adım daha ileri...

Sol hareket sınıf mücadelesindeki yukarıda sıraladığımız barikatları aşan bir seferberlik yaratabilir mi? Sol’un büyük kesiminin reformist programlarıyla bunu başarabilmesi neredeyse olanaksız. İşçi sınıfının gövde kesimleri bugün AKP, MHP ve CHP başta olmak üzere burjuva partilerine oy verenlerden oluşuyor. Sol partilerin eylem programlarını ve taktiklerini liberal

küçük burjuvaziye yaklaştıran “halk cepheci” anlayış ve uygulamalarıyla proleter kitleler nezdinde güven ve seçenек oluşturmaları beklenemez. Onların başarısı kentli küçük burjuvazi içinden saflarına katacakları üye ve sempatizan sayısı ile seçimlerde alabilecekleri oy miktarıyla ölçülecek, sınıf hareketi dinamikleriyle değil.

Sol’un bu programatik duruşunu değiştirmesi olanaksız değil, sınıf mücadelelerinin diyalektiği içinde devrimci bir tarzda ileri çekilebilmeleri mümkün. Ama bunu da güçleştiren farklı yöntemler söz konusu: ikamecilik ve kendiliğindencilik. Sistematiк olarak görüyoruz, ama son bir yılın mücadeleleri sırasında ikameci anlayışlara daha sık rastlar olduk. Mücadeleye girişen kitlenin bilinç ve kavga iştahı düzeylerini, taleplerinin yönünü anlamadan veya dikkate almadan onların adına hareket eden; onları bir adım daha ileri doğru teşvik eden talep ve örgütlenme biçimleri yerine kendi eylemlerini sergileyen; kitle seferberliği yerine kurtarıcı pratik ve sembollere çağırısı yapan bir Sol’un, anlamlık zafer naraları atmanın dışında proletaryaya kazandıracak bir şey yok, olmuyor. Sınıf mücadelesi deneyimlerinde öğrenecek bir şeyin olmadığına inanmış bu kesimler programlarında ileri adım atma olasılığına da sahip olamıyorlar.

İkameci Sol kesimlerin sekterliğinden ve sendikalardaki bürokratik yönetimlerin ihanetinden

den usanmış ve bunların eleştirisi üzerinden stratejik arayışlara girmiş olan bazı sosyalistler ise, kendiliğindenliğin mucizevi bir tedavi sağlamasını arzuluyorlar. Bu yoldaşlar sınıf mücadelesinin önüne dikilen sekter ve bürokratik engellerin, sınıfın bağrından fıskırarak yeni örgütlenme türleriyle aşılabileceğini düşünüyorlar. Bu doğrultuda da samimi devrimci bir çaba içindeler. Ama onlar da “saf” bir kendiliğindenliğin olmadığını bilirler. Bir işyerinde işçilerin tümünün aklında eş zamanlı olarak sendikalaşma ve mücadele komitesi kurma fikri ve iradesi oluşmaz. Aksini düşünmek teolojik tolojinin ötesine geçmez. İşçi sınıfı farklı katman ve bilinç düzeylerinden oluşur. Onların mücadele içine çekilmesi eşitsiz ve bileşik, görece uzun veya kısa bir süreç halinde gerçekleşir. Ve daha da önemlisi, işçilerin tümü üzerinde bir isyan isteği etkili olsa bile, bu isteği pratiğe dönüştürecek olan, bir-iki veya bir grup işçinin çağırısıdır. Yani en basit “kendiliğinden” eylemin içinde bile bir “öncü” unsur bulunur. Bir mücadele örgütlenmesinin, bir komite seçeneğinin oluşması da, bu öncülerin buna ne derece hazır olduklarına, niyetlerine ve önerilerine bağlıdır. Bu noktada eğer hayalci olmayacaksak, kimi mücadelelerde öncülerinin kendi iradelerini kitlenin yerine geçirebildiğini ve/veya derhal sendika bürokrasisiyle işbirliğine girerek mücadelenin sınırlarını belirleyebildiklerini unutmamak

gerekiyor.

Bunlarla birlikte, sınıf mücadelelerinin önündeki en büyük engelleri ikameci ve reformist Sol’un oluşturduğunu söylemek haksızlık ve yanlış olur. Bugün asıl engel sendikaların başındaki bürokratik gericiliktir. Sosyalist sol ise, bu engeli aşacak programa ve mücadele yöntemine sahip olmadığı sürece ya bürokrasiye uyarlanmayı ya da ona benzeyerek onun yerine almayı tercih etmeye mahkûm kalıyor.

Ne yazık ki günümüzde işçi ve emekçi yığınların kitlesel örgütleri hâlâ sendikalar. Bu kurumların yerini alabilecek veya onları aşacak yeni kitlesel ve işçi demokrasisine dayalı organların ortaya çıkması ancak sınıf seferberliklerine bağlı ve onların içinden çıkabilir. Eşitsiz biçimde ve yer yer sarsak olarak da olsa, işçiler mücadele edebilmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Ama onları mücadelelerini birleştirmeye, genelleştirmeye, örgütlemeye ve politikleştirmeye çağırarak güvenilir bir genelkurmay henüz sahip değiller.

Burjuvazinin farklı programlar altında da olsa neticede ekonomik ve toplumsal krizin yükünü hep birlikte emekçilerin üzerine tüm ağırlığıyla yıkacağı önümüzdeki döneme hazırlanabilmek için, mücadeleciler sınıf öncülerini, tarihsel deneyimleri içselleştiren ve aktaran devrimci Marksist talepler, sloganlar ve mücadele taktikleri çevresinde toplayabilmek önümüzdeki acil görev olarak durmakta.

Seçimler yaklaşırken rejim, sınıf ve sol

Ömer Sevi

Türkiye'nin girmekte olduğu dönem, herhangi bir seçim sürecinin olağan gelgitleri ve gerilimleri ile belirlenmeyecek. Söz konusu olan, rejimin bizzat kendisinin, hayatları rejime bağı olan siyasi kadrolar ile siyasi polisin ve paramiliterlerin, rejimin ayakta kalmasında yaşamsal ekonomik çıkarları bulunan oligarşinin, yakıcı biçimde kazanmaya ihtiyacı olsa da kaybetmeye eğilimli olduğu bir geniş çaplı toplumsal hesaplaşmanın yaklaşıyor olmasıdır. Bu süreçte, Türkiye boyunca tartışılacak olan her siyasal, ekonomik, kültürel, askerî konu; ve hatta işçilerin kendi aralarında münakaşada bulunacakları her başlık, artık bir prizma halini almış olan bu hesaplaşma gündeminin içinden geçip kırılarak ifadesine kavuşa-

cak. Tam olarak bu nedenle, ö-nümüzdeki dönemde daima hatırlanması ve kitlelere duyurulması gereken slogan, devrimci partinin herhangi bir konuya dair yaptığı herhangi bir açıklamanın üzerinde ısrarla vurgu yapılması gereken öneri şu olmalıdır: Kahrolsun başkanlık rejimi, kahrolsun Saray rejimi!

Bununla beraber şunu hatırlatalım: Seçimlerde Cumhuriyet İttifakı'nın yenilgisinin, otomatik bir biçimde rejimin lağvedilmesi anlamına geleceğı iddiasında kesinlikle değiliz. Aksine Millet İttifakı, elde edeceğı bir seçim zaferinin bu anlama gelmesi için elinden geleni yapacaktır. Yerel seçimler öncesinde Devlet Bahçeli'nin "yerel seçimler kaybedilirse rejim tartışmaya açılır" çıkışını ve ertesinde re-

jimin CHP sayesinde tartışmaya açılmamış olmasını (çünkü belediyeleri CHP kazandı) hiç unutmamalıyım (ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun "devr-i sabık' yaratmadan yana da değiliz" diyerek Erdoğan'a verdiği sözü de aklımızda tutalım).

Ancak Millet İttifakı'nın bu tutumu, yaklaşan seçimlerin, kitlelerin önemli bir kısmı tarafından rejimle hesaplaşmak açısından bir fırsat olarak görüldüğü gerçeğini değıştirmez. Biz bu gerçeikle ilgileniyoruz.

**Bizim büyük saplantımız:
İşçi sınıfını rejimden kopuşa
yönlendirecek bir slogan**

Bu süreçte iki tane sol ittifak kuruldu. Bunlardan birisi Sosyalist Güç Birliğı (SGB), diğeri ise Emek ve Özgürlük İttifakı

(EÖİ) ismini aldı. Her iki ittifakın programında da mevcut rejimden çıkılması gerektiğine dair ibareler var. Ancak bu çıkış önerileri kopuşçu bir perspektif üzerinden kurgulanmadığı gibi, rejimin yerine önerilen sistemler de belirli muğlaklıklar taşıyor. Halbuki işçi sınıfının bir bütün olarak en nefret ettiği olgu, muğlaklık ve belirsizlik olabilir.

Her iki programda da dikkatimizi çeken olgu, rejimden çıkışın merkezî bir slogan olarak ele alınmaması, kopuşçu (dolayısıyla da seferber edici) bir anlayışın eksikliği ve aynı zamanda rejimden sonrası için önerilen sistemin muğlak doğasıdır. Moreno böylesine bir tehlikeye karşı bizi uyarır:

“Bütün devrimci Marksist programlar hükümete ve rejime karşı sloganlara sahip olmalıdır. Programımızın ekseninin rejim ve hükümet olduğunu unutmaya yönelik bir eğilim var. Bazen oldukça devrimci programlar oluşturuyoruz ancak hükümete karşı kullanılması gereken sloganı unutarak es geçiyoruz. (...) Bizim için merkezî eksen ‘Kahrolsun hükümet’ ve ‘Bir Kurucu Meclis için ileri’ idi. Geri kalan her şey ikincildi. Programımızda daima hükümet ve rejimle mücadele etmek için ve hangi hükümeti ve rejimi istediğimizi anlatan sloganlar olmalı.” (Nahuel Moreno, *Characteristics of the revolutionary party with mass influence*, 1984)

Bugün için seçimlere yönelik en önemli hazırlık, işçileri ve emekçi sınıfları rejimle mücadeleye çağırarak, onların rejimle nasıl mücadele edeceklerini ve rejimden nasıl kopabileceklerini gösteren bir slogana sahip olunmasıdır. Bu slogan ise, rejimin halk tarafından devrimci bir yolla yıkılmasına çağrı yapan slogandan başkası değildir. Önümüzdeki dönemde rejimin yıkılmasına çağrı yapan sloganların obsesif bir şekilde kullanılması, işçi sınıfının verdiği mevcut mücadelelerin ve sahip olduğu ruh halinin bir ihtiyacıdır.

DİSK Araştırma Merkezi’nin (DİSK-AR) 2021’de gerçekleştirdiği Türkiye İşçi Sınıfının Görünümü başlıklı araştırmaya göre, Türkiye işçi sınıfının %44,5’i başkanlık sistemini olumsuz, %20,1’i ne olumlu ne olumsuz, %26,9’u ise olumlu değerlendirmektedir. Bu, rejim açısından tarihsel bir kriz iken, sosyalist hareket açısından tarihsel bir fırsattır. Yalnızca açık ve keskin bir rejim karşıtı sloganda merkezileşen bir devrimci program, %20 ,1’lik tarafsız kesimi rejim karşıtı politikalara ikna edebilir ve %44,5’lik çoğunluğu da rejime karşı seferber etmeyi sağlayabilir.

Bunun haricinde “halk demokrasisi” veya “demokratik cumhuriyet” benzeri öneriler, kapitalizmden bir kopuşu öngörmedikleri gibi, rejimin yıkılması ve yeni bir anayasanın hazırlanması süreçlerinde de kitlelere seferber olmaya çağrı yapmamaktadır. Kurucu Meclis bugün mevcut rejimden kopuş yönünde kitleleri seferber edebilecek olan merkezî slogandır. Kurucu Meclis sloganını bugün yalnızca başkanlık rejimine karşı değil, aynı zamanda “güçlendirilmiş parlamenter sistem” ve “sine-i millet” şeklindeki iki hatalı öneriye karşı da savunmak ve yükseltmek gerekir. Bu önerilerden birincisi kendisini kitlelerin seferberliğine ve mücadelelerine değil, seçimlere dayandırmakta, bu yüzden de rejime karşı mücadelede

atalet yaratmakta, hatta aslında başkanlık rejimini reddetmemekte ama yalnızca bir parlamenter başkanlık önermektedir. Daha da önemlisi hoşnutsuz işçi-emekçi kesimlerdeki parlamenter yanılırları güçlendirmektedir. Bu önerilerden ikincisi ise, ikili iktidar organlarının ortaya çıktığı bir durumda uygulanabilecek olan bir taktiği, bu iktidar organları ortaya çıkmaksızın önerdiği için doğrudan doğruya maceracı ve yenilgiye götürücü bir sol sapma olarak kendisini var etmektedir.

Küresel intifada ortamında seçimler

Unutulmakta olan en temel gerçeklik şu: Türkiye, hem küresel hem de ulusal çapta sınıf mücadelesinin yükselişte olduğu bir dönemde seçimlere gidiyor. Avrupa büyük grevler ile sarsılırken, İran’da rejim karşıtı bir devrimci ayaklanma girişimi bölgenin bütün ezilenlerine ilham kaynağı oluyor. Dolayısıyla seçim sürecinin ve seçim sonuçlarının üzerinde belirleyiciliğe sahip olacak olan temel unsur, tam da bu yükselen bu sınıf mücadelesi dalgasıdır; açıklanan TOKİ projeleri, önerilen başörtüsü yasaları ve benzeri ikincil veya üçüncül manevralar değildir. Ancak solun mevcut seçim politikaları şimdilik, sınıf çatışmalarında bir yoğunlaşmayı öngörmüyor veya bu ihtiyaca cevap vermiyor.

Herkes şundan çok emin: Hem iktidar bloğunun, hem de düzen muhalefetine tehditleri ve itidal çağrıları sonucu, kitleler seferber olmaktan oldukça uzakta ve sandığa kilitlenmiş durumda. Ancak kimse bundan emin olmasın. 2022’nin Şubat ve Mart ayları arasında Türkiye işçi sınıfının

öncü kesimleri, gerçek bir açlık tehlikesiyle karşı karşıya olduklarında, karınlarını doyurmak için seçimleri beklemeye niyetlerinin olmadığını ortaya koydu ve İstanbul, İzmir, Antep gibi sanayi merkezlerinde asgari ücreti fiilen net 5500 lira seviyesine kendisi çekti (daha sonra rejim bu fiili durumu arkadan takip etti ve Temmuz'da yaptığı zamla asgari ücreti net 5500 liraya çıkardı).

Önümüzdeki aylarda açıklanacak olup, 2023 senesi için geçerli olacak olan yeni asgari ücret, Haziran seçimlerinden önce benzer bir seferberliği tetikleyebilir mi? Buna kesin bir cevap verilemeyecek olsa da, işçi hareketinin birkaç gündemle baş etmesi gerekeceği açık. Bunlardan ilki, yeni asgari ücretin ne açıklık, ne de yoksulluk sınırını geçeceği, gerçek enflasyon oranına yanıt vermeyeceği, dolayısıyla da milli gelirde emekçiden alıp oligarşiye aktaran mekanizmayı güçlendireceğidir. İkincisi ise yeni asgari ücret seviyesinin küçük ve orta ölçekli ticaret ve sanayi erba-

bını zorlayabileceği, dolayısıyla da güvencesiz, kaçak çalıştırma biçiminin inanılmaz bir yaygınlık kazanabileceği ya da ücretlerin elden verilmesi şeklinde ki keyfi uygulamanın bir hayli artabileceğidir.

Eğer önümüzdeki dönemde Türkiye işçi sınıfı çeşitli seferberliklere ve grevlere girişirse (ki bu, özellikle 2023 Ocak ayından veya 2023 Temmuz ayından sonrası için, düşük bir ihtimal değil), seçim ittifakları ile politikalarının, işçilerin bu mücadelelerinde ellerinin altında hazır bulunacak olan siyasal araçlar olarak kullanılabilir olması (şu an öyle değil), işçi hareketinin sosyalist bir perspektife kazanılmasında büyük bir rol oynayacaktır.

Seçimlere nerede hazırlanmalı?

Önümüzdeki görevin büyüklüğü (rejimin yıkılması) ile bunu yapacak olan kitlelerin bilinç durumu (rejime güvenmeyi sürdürme veya düzen muhalefetine razı olma) arasındaki kor-

kunç aç, önümüzdeki döneme sancılı karakterini verecek olan temel belirleyen olacak. Bu açının, ekonomik kriz derinleştikçe ve siyasal baskılar arttıkça kendiliğinden kapanacağına veya kapanmaya yaklaşacağına inananlar, bu gerçektışı beklentileri gerçekleştirmedikçe, moral bozukluğu yaşayacaklar. Hiç şüphe yok ki, devrimci partiyi tarihsel görevler bekliyor ve o, bu görevleri üstlenmekte bir saniye olsun tereddüt etmemeli. "Bu aç nasıl kapanacak?" önemli bir soru olmayı sürdürürken, bu sorunun cevabının aslında bir başka sorunun cevabında yattığını görmeliyiz: Bu aç nerede kapanacak? İşçi hareketinde.

İşçi hareketinde politik devrim dinamiği

Marksist literatürde mülkiyet ilişkilerini ve devletin sınıf karakterini değiştirmeyen ama rejimde ve siyasal üstyapıda dönüşümler yaratan devrimlere, politik devrimler denir. Yine Marksizmde, bir toplumsal ha-

reketin, sınıf seferberliğinin ve ya sendikaların eski siyasal önderliklerinin devrilmesi ve onların yerlerine yeni, mücadeleci bir önderliğin geçmesine de, yukarıdaki tanımla ilişkili olarak politik devrim denir.

Şimdi Türkiye'deki iki büyük proleter seferberlik dalgasının nasıl ve neden doğduğu üzerine düşünelim: 15-16 Haziran 1970, işçi hareketi hükümet eliyle Türk-İş önderliğine mahkûm edilmek istendiğinde, 2015 Metal Fırtınası ise metal işçilerinin Türk-İşe bağlı Türk Metal'in dışında, alternatif ve mücadeleci bir sendikal önderlik arayışına geçmesiyle başladı. Kısacası her iki durumda da, sınıfımız doğrudan doğruya hükümeti, rejimi veya devleti değil ancak o sırada işçi hareketinde egemen olan bürokratik resmî önderliği hedef aldı. Şüpheciler, sekterler ve parti inşasında kestirmeci yol arayışında olanlar bu gerçeği şu şekilde yorumladılar: "Türkiye işçi sınıfının egemen sınıfın iktidar araçlarına karşı mücadele etmek gibi bir perspektifi veya refleksi hiçbir zaman olmamış ve olmayacaktır; bu sınıf, böyle bir kapasiteye sahip değildir. İşçi sınıfının sendikal bir önderliğe karşı ayaklanmacı mücadelelere girişmesi, aslında bir bütün olarak sendikaların, sınıfın mücadele organları olarak iflas ettiğinin göstergesidir." Ancak biz bu yorumun sonuna kadar küçük burjuva bir karaktere sahip olduğunu düşünüyoruz. Bizim açımızdan işçi sınıfının 15-16 Haziran'da da, Metal Fırtınası da verdiği mesaj şudur: "Biz, sınıf düşmanımız olan rejimle ölüme bir savaş vermek istiyoruz. Ancak hiçbir ordu, başında kötü ve teslimiyetçi bir geneltirmeyi

varken savaşmak istemez. Bizim rejimle savaşabilmemiz için, işçi hareketinin mevcut önderliğinin kökten değişmesi gerekmektedir. Özetle, bizim rejimle savaşabilmemiz için mücadeleci, cesur, zikzaklar yapmayan, hedefe kilitlenmiş ve bizim gücümüze güvenen, bizi politik olarak silahlandırabilecek bir önderliğe ihtiyacımız var. Biz 15-16 Haziran'da da, Metal Fırtınası da işçi hareketine çöreklenmiş bu resmî önderliği alaşağı etmek veya onun kalelerinde gedikler açmak ve rejimle savaşta ihtiyacını hissedeceğimiz bu yeni önderliği yaratmak için mücadele verdik. Siz sosyalistler ise mücadelemizin bu yönünü tamamen görmezlikten geldiniz."

Başkanlık rejimiyle 2023 seçimleri dolayısıyla gündeme gelen hesaplaşma yaklaştıkça, işçi sınıfı yine benzer refleksler verecektir. O, rejimden çıkış noktasında halk kitlelerine önderlik etmek yönünde bir itkiyi içinde daima hissedecek, ancak rejimden çıkışta yoksul halka önderlik edebilmek için elinin altında kullanabileceği araçların neler olduğu sorgulayacaktır. Bu sorunun sonucu ise onu, elinin altındaki mevcut araçları tam fayda ve verimle kullanma isteğine; yani bir kere daha işçi hareketinin resmî önderliğini devirmeye çalışmaya yönlendirecektir. İşçi hareketi içindeki politik devrim dinamiğinden kastımız budur ve bunu, son dönemlerdeki grevler ile direnişlerde gözlemlemek mümkündür.

Türkiye'de politik devrim ve işçi hareketi

Bugün için Türkiye'de iki farklı önderlik değişiminin (veya değişim gündeminin) kıyısında:

Bunlardan birisi toplumun ve ülkenin siyasal önderliğini sürdürmeye çalışan Cumhuriyet İttifakı, diğeri de işçi hareketinin kontrolünü elinde tutan bürokratik ve muhafazakâr resmî önderliktir (ilki değiştiğinde, ikincisini de değişmesi yönünde tetikleyecektir; buna aşağıda daha detaylı değineceğiz). Millet İttifakı düzen içi sözde çözüm önerileriyle bunu baskılamaya çalışsa da, evet, Türkiye'de bir politik devrim gündemi mevcuttur çünkü Türkiye işçi sınıfının en az %44,5'i ve KONDA'nın verilerine göre de toplumun genelinin neredeyse %60'ı başkanlık rejimine karşıdır. Eğer önderlikler düzeyindeki bu devrimci dönüşüm döneminin kapısı aralanacaksa, bunların arasından hangisi daha önce değişecek? Bu soruya kesin bir yanıt verilemez. Ancak şu, bir gerçek olarak not düşülebilir: İşçi hareketindeki politik devrim (önderlik değişimi), Türkiye'deki politik devrimden (hükümetin devrilmesi veya rejimin ilgası) önce yaşanacak olursa, bu birinci politik devrimin ikincisine önderlik etmesi, onun öncüsü olarak hareket etmesi ve onu,

mantıksal görevlerini tamamlamaya zorlaması, çok daha kolay ve rahat olacaktır. Bu politik devrimlerden birincisinin ikincisini değil de, ikincisinin birincisini tetiklemesi durumunda ise işçi hareketi, rejim sonrası döneme mücadeleler tarafından hazırlanmış bir siyasal hazırlık ve açıklık süreci olmadan girecek, bu da onun üstlenebileceği sosyal rol üzerinde kısıtlayıcı bir etki bırakacaktır.

Kürt hareketinde politik devrim dinamiği

Bugün bir başka politik devrim dinamiği daha söz konusu; o da Kürt hareketinde yaşanan tartışma. Bu tartışma, Kandil ile Selahattin Demirtaş arasında yaşanan ve Mersin saldırısıyla sınırlı basit bir polemikle sınırlı değil, aslında bir metodoloji ve politika tartışması.

Yazımızın ekseninden sapmamak için bu başlığı burada hak ettiği ayrıntıyla inceleyemeyecek olsak da, şu kaydı düşebiliriz: Kürt hareketinde önderlik düzeyinde yaşanan tartışma, aslında sınıf mücadelesinin şiddetlenmesinin ve bunun bir sonucu olarak Kürt halkında rejim karşıtı öfkenin belirli bir eşiği aşmış olmasının bir sonucudur. Tam da bu nedenle, rejimle uzlaşmayı veya pazarlık masasını oturmaya uygulanabilir seçeneklerden birisi olarak gören eski pragmatik önderlik, bugün sorgulanmaktadır. Bu sorunun bugün, Millet İttifakı'nın ortak adayının cumhurbaşkanlığı seçimlerinde desteklenebileceğini söyleyen reformist bir çizginin etrafında yapılıyor olması, sorunun kendisinin siyasal değerini düşürmemektedir.

Seçimlerden sonra işçi hareke-

tini ciddi sınavlar bekliyor

2023 Haziran seçimlerinden sonraki birkaç aylık dönemde işçi hareketini, bu seçim sonuçlarının üzerlerinde etki sahibi olacağı birkaç büyük sınav bekliyor. Bu sınavlar, en az seçimlerin kendisi kadar sınıf hareketi ve onun politik yönelimi üzerinde etkili olacak. Bu sınavları kronolojik sırasıyla verelim:

I.) Haziran-Ağustos 2023'te gerçekleşecek olan Türk Metal Sendikası kongresi.

II.) 2023 Ekim-Kasım aylarında başlayacak olan ve metal sendikaları ile MESS arasında sürececek olan toplu sözleşme görüşmeleri.

III.) 2023 Aralık'ta gerçekleşecek olan Türk-İş kongresi.

IV.) Şubat 2024'te yapılacak olan DİSK kongresi.

Haziran seçim sonuçları, bütün bu olaylar üzerinde kritik bir etkiye sahip olacak. Mesela, Haziran seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın kaybetmesi durumunda, seçimlerden 5 ay sonra yapılacak Türk-İş kongresinde Ergün Atalay'da temsil edilen AKP'li yönetimin yeniden seçilmesi, ciddi bir muhalefetle engellenebilecektir ve dahası, mücadeleci sendikal akımlar ve eğilimler, kongrede ve kurullarda daha fazla yer bulabileceklerdir. Benzer şekilde Haziran seçimlerinde Cumhuriyet İttifakı'nın kaybı, eğer toplumun ezilen kesimlerinin kendi talepleri uğruna seferber olduğu bir dönemin kapısını aralarsa, MESS'le yapılan TİS görüşmelerinde, Türk kapitalizminin sınıai kârlarından sorumlu olan birkaç büyük patron grubuna karşı önemli ve büyük kazanımlar elde edilebilir; metal işçilerinin bu başarısı, sınıfın diğer sektörlerine ilham kaynağı olabilir.

Eğer Haziran 2023 seçimlerinden Cumhuriyet İttifakı yenilgiyle çıkarsa, bu durumda yukarıda sıraladığımız sınavlarda işçi hareketi, hem tepesindeki bürokratik ve muhafazakâr önderliği devirmek, hem de kazanımlarını derinleştirmek için önünde tarihsel bir fırsat olduğunu sezecek ve bu yönde seferber olacaktır. Böylesine bir durumda işçi hareketini bu görevleri gerçekleştirmek alıkoymaya çalışacak olan ise, eğer seçimlerden zaferle çıkarlarsa, Millet İttifakı olacaktır. Dolayısıyla işçi sınıfı, rejimden çıkış ve refah sözü veren restorasyoncu düzen muhalefeti- nin Ali Babacan-Bilge Yılmaz ekonomi politikasıyla ilk defa burada yüz yüze gelecek ve onunla hesaplaşma ve deneyimini tüketme sürecinin içine girecektir. Bu, sosyalist alternatifi- nün güçlenmesi adına eşsiz bir fırsat olabilir.

Tam da bu nedenle sosyalist sol, kendisini sadece seçime değil, ancak seçimlerden sonra yaklaşmakta olan bu önemli sınavlara da hazırlanmalıdır. Hatta sosyalist solun seçim politikası, seçimlerden sonra işçi hareketinin yüzleşeceği bu kritik sınavlarda uygulamaya koyması gereken politikanın bir parçası ve devamından başka bir şey olmamalıdır. Zafer ancak böylesine bir sınıf politikasıyla mümkündür.

Sonuç

Dile getirdiklerimizi özetleyelim: Önümüzdeki dönemde I.) devrimci programın rejimden ve hükümetten çıkışı öngören sloganlarının merkezî ve sık kullanımı yakıcı önemde olacak. Aynı zamanda II.) zaferi getirecek olan seçim politikasının bir oy politikası olmadığını, ancak Türkiye devrimini merkeze alan ve işçi

sınıfını, kendisini bu devrimde bekleyen sorumlulukları üstlenmeye çağıran politika olduğunu bilmeliyiz. Burada nesnel görevler ile öznel bilinç durumu arasında geniş bir açı bulunmaktadır ve III.) bu açının kapanabileceği biricik alanın işçi hareketi olduğunu kendimize daima hatırlatmalıyız. IV.) İşçi hareketi, kendisini rejime karşı mücadeleye hazırlarken, kendi içinde bir politik devrim hazırlığına girişmek durumunda kaldığında,

sosyalist sol bu devrimci girişimin organik ve politik bir parçası haline gelmeyi başarabilmeli ve bu girişimin öncüleriyle, onlarla programını ve sloganlarını tartışacak düzeyde ilişkiler geliştirebilmelidir; böylece V.) ulusun geneli rejimle bir hesaplaşmaya doğru ilerlerken, bu hesaplaşmanın politik önderliğinin işçi sınıfı tarafından teşkil edilebilmesi için, işçi sınıfının ihtiyacını hissettiği siyasal hazırlık sürecinin mimarlarından veya tarafların-

dan biri olunabilir. IV.) Bu siyasal hazırlık sürecinin önemli bir kısmının seçimden sonraki kritik sınavlarda yaşanacağı göz önünde tutulursa, seçimlerle beraber bu sınavlara hazırlanmak ve onlara yönelik politikalar da geliştirmek, yakıcı bir ihtiyaçtır.

Önümüzdeki sarsıcı ve sallantılı dönemde işçi sınıfının siyasal ve örgütsel bağımsızlığını ve devrimci partinin inşasını güvence altına almanın başlıca yolu bu çizgidedir.

Ekonomik durgunluk ve enflasyon: Kriz derinleşiyor

Jose Castillo

Gıda ve akaryakıt fiyatları yükseliyor. Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği (AB) ekonomik durgunluğa giriyor. Çin piyasaları cansız. ABD Federal Rezervi ve Avrupa Merkez Bankası tarafından ekonomik uyum programları başlatılıyor. Krizi ağırlaşan kapitalist ekonomiden elde edilen veriler bunlar.

Putin'in Ukrayna'yı işgalinden sonra, ekonomik kriz yeni bir biçim aldı: stagflasyon. Genellikle karşıt olarak ortaya çıkan iki olgunun birarada görülmesine verilen isim bu. Durgunluk, iş kayıpları ve üretimdeki düşüş ve enflasyon, ücret ve emekli maaşlarını çökerten fiyatlardaki genel artış.

Kapitalist-emperyalist ekonomi, 1960'ların sonlarında ve

1970'lerin başında açığa çıkan uzun süreli kronik krizinden geçmeye devam ediyor. Bu yarım yüzyıl boyunca, her biri kendine özgü özelliklere sahip çok sayıda akut kriz meydana geldi. 2007-2008'de başlayan kriz, ancak 1929'daki Büyük Buhran'la karşılaştırılabilecek bir düzeye gelerek yarım yüzyılın en ciddi krizi halini aldı. O zamandan beri kapitalist-emperyalist ekonomi hiçbir zaman tam anlamıyla toparlanamadı ve burjuva ekonomisti Larry Summers'ın "uzun süreli ekonomik durgunluk" olarak tanımladığı duruma girdi. 2020 pandemisi, yukarıdakilerin hepsinin üzerine eklendi ve gezegendeki tüm ekonomik ve sosyal göstergelerde benzeri görülmemiş bir düşüşe neden olan çok sert bir darbe oldu. Kapita-

lizm, kendi "normalliğinin" bazı asgari tonlarını (her zaman bu üst üste bindirilmiş krizler çerçevesinde) yeniden kazanmaya başladığı sıralarda ise, Putin'in Ukrayna'ya karşı başlattığı savaş emperyalist kapitalizmin işleyişine yeni bir darbe vurdu.

Çin'in güçlü ekonomik büyümesinin bazı ülkelerin tarımsal hammaddeleri veya yakıtları yüksek fiyatlara satarak krizin en kötü etkilerinden kurtulmasına izin verdiği 2008-2009 döneminin aksine, bu kez Asya devi bile etkilerden kurtulamadı. Nisan ve Haziran arasında Çin yalnızca yüzde 0,4 oranında büyüdü ve bu da gazeteci Peter Goodman'ın "dünya ekonomisinin akciğerlerini kaybettiğini" ifade etmesine neden oldu (New York Times, 17 Temmuz 2022). Çin, son aylar-

daki salgınlar dahil olmak üzere pandemi tedbirleri konusunda en katı ülkelerden biri olduğu için aldığı kapanma önlemlerinin sonuçlarıyla cebelleşiyor. Fakat aynı zamanda, dünya ekonomisinin bir parçası olarak, genelleşmiş krizden kaçamıyor.

Yeni normal: Enflasyon

Son 40 yılda benzeri görülmemiş bir şekilde, ABD ve Avrupa Birliği, buralarda başlayıp tüm bağımlı ve yarı sömürge ülkeleri farklı şekillerde etkileyerek gezegenin her tarafına yayılan enflasyonist bir olguya öncülük ediyor. ABD’de yıllık enflasyon yüzde 9,1’e yükseldi. Öte yandan Avrupa Birliği’nde ortalama enflasyonun yüzde 8,6 olduğu tahmin edilirken, Rusya doğalgaz arzını keserse durumun daha da kötüye gidebileceği uyarısında bulunuluyor. Aynı zamanda iki ana emperyalist ekonomik bölgede de durgunluk aşamasına gireceği yönünde öngörüler var.

Bu enflasyonist yükselişin kökenindeki unsurlardan biri şüphesiz savaştır. Fiyatları belirleyen şey, bir yandan petrol ve doğalgazdaki diğer yandan da bazı gıda hammaddelerindeki artıştır. Bunların ilk ikisi doğrudan Rusya’ya ve gıda ile ilgili olanlar da dünyanın önde gelen tedarikçilerinden biri olan Ukrayna’ya bağlıdır. Ancak pandeminin şiddetlendirdiği krizin yaygın bir şekilde kontrol edilememesi ve uluslararası şirketlerin yüksek karlarını sürdürmek için yaptıkları spekülasyonlar sonucunda enflasyon 2021’de halihazırda yükseliyordu.

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği bu seviyede fiyat artışlarına alışkın değil. 1980’lerden bu yana, devalüasyonlar

ve büyük para birimleri arasında kur hareketliliği görülmesine rağmen, fiyatlarda yaygın bir artış yaşamadılar. Gıda ve akaryakıt başta olmak üzere mevcut fiyat artışları, ücret ve emekli maaşlarının alım gücünde şiddetli bir düşüşe sebep olmakta ve bu durum işçileri sarsıcı bir şekilde etkilemektedir.

Ancak bunlar, kapitalist-emperyalist ekonominin bu yarım asırlık kronik krizinde ilk defa yaşanmıyor. 1970’lerde, Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü (OPEC) tarafından o dönemde kararlaştırılan petrol fiyatlarındaki artıştan sonra da bu durumu yaşamıştık. Şimdi de olduğu gibi enflasyon, ekonomik durgunlukla birleşmişti ve “stagflasyon” kelimesi sözlüklere girmişti. O dönemde ekonomiyi istikrara kavuşturma girişiminin Ronald Reagan ve Margaret Thatcher’ın programları aracılığıyla sermayenin emeğe karşı gerçek bir karşı devriminin başlatılmasıyla nasıl ortaya konduğunu hatırlayalım. Buna ek olarak, emperyalist ülkelerin ABD ve Avrupa ülkelerinin merkez bankalarında bulunan paraların referans faiz oranlarında güçlü artışlar yaparak yarı sömürge ve bağımlı ülkelerdeki tüm spekülasyonist sermayeyi “emme” girişimi de eklenmişti. Spekülasyonist sermaye hızla emperyalist ülkelere yöneldi, dünyanın geri kalanını finansmansız bıraktı ve 1982 dış borç krizine neden oldu. Sözde borç krizleri işte o zaman doğdu. Bu ülkelere spekülasyonist olarak ödünç verilen milyarlarca doların geri ödenmesi talep edildi. Böylece IMF tarafından izlenen uyum planları başladı. Astronomik yükselişleriyle dünya çapında enflasyonun başlamasını tetikleyen petrol fi-

yatları nihayet çöktü, ama aynı zamanda yarı sömürge ülkelerin sattığı hammaddelerin fiyatları da aynı düşüşten nasibini alarak bu ülkelere krizi derinleştirdi. Emperyalist ülkeler de kendi açılarından krizden çıkamadılar, yalnızca merkez ülkelerin bor-salarına odaklanan ve birkaç yıl sonra patlayan yeni spekülasyon baloncukları yarattılar (1987’de ABD ve 1989’da Japonya).

Faiz artırımları ve uyum politikaları

Stagflasyon olgusunun yeniden ortaya çıkması, benzer durumların gelişmesine kapı arılıyor. Yakıt ve gıda fiyatlarında görülen artış, çoğu pandemi ile başlayan güçlü durgunluktan bile çıkmamış olan ekonomilerde enflasyonu körüklüyor.

Emperyalist hükümetler, referans faiz oranlarındaki artışlar yaparak enflasyonla “mücadele” etmeye başlıyorlar. Esas amaçları ekonomiyi soğutmak, kredileri daha pahalı hale getirmek ve fiyatları düşürmek. Ancak bu daha da büyük bir durgunluğa sebep olacak. Bu durumu da bugün dolaşımda olan sermayenin gelirleriyle ya da sırayla şiddetli uyum programları uygulamak zorunda kalan yarı sömürge ve bağımlı ülkelerin borçlarıyla telafi etmeyi umuyorlar.

Bugün Amerika Birleşik Devletleri referans faiz oranını artırırken, Avrupa Merkez Bankası hala aynı yönde ilerleyip ilerlemeyeceği konusunda tereddütte. Bunun esas sebebiyse euro bölgesinin birçok farklı ülkeyi kapsaması ve faiz artırımının Yunanistan ve diğer güney Avrupa ülkelerini tekrar borç krizine sokma ihtimali. Bu arada spekülasyonist sermaye, Avrupa Birliği’nden ABD’ye yöneliyor ve hali-

hazırda dolar ile başa baş giden euro'nun keskin bir devalüasyona uğramasına sebep oluyor (yılın başında 1 € = 1.13 ABD Doları idi). Bütün bunlar Avrupa Birliği'nde enflasyonu ve ekonomik durgunluğu daha da körüklüyor.

Emperyalist politikalar, enflasyonist olgunun ortaya çıkmasıyla her zamankinden daha fazla, krizin bedelini işçi sınıfına ve dünya halkına ödetmektedir. Hükümetler açıkça, çekingen uyum planları ile enflasyonu azaltmak için kumar oynuyorlar. İşçi sınıfı ve ezilen sektörler, tıpkı daha önce yaptıkları gibi bir kez daha, bu planlarla ve hükümetlerle hesaplaşmak için meydanlara çıkacaklar.

Enerji krizi: Doğalgaz ve petrol

Putin'in Ukrayna'yı işgali, işgal üzerine ABD ve Avrupa'nın ekonomik yaptırımlarıyla ortaya çıkan siyasi kriz ve doğalgaz sevkiateatlarını kısıtlayan Rus karşı hamlesi benzeri görülmedik bir enerji krizine yol açtı. Doğalgaz söz konusu olduğunda, mesele Avrupa'nın arzının kapatılması üzerine. Avrupa'nın doğalgazının önemli bir kısmı doğrudan Rusya'dan, Kuzey Akım doğalgaz boru hattı üzerinden geliyor. Sıvılaştırılmış doğalgaz taşıyan tankerlerin kullanımını zorunlu kılan herhangi bir alternatif, sonsuz derecede daha pahalıya gelecektir. Bu durum doğalgaz fiyatlarında çok yüksek bir artışa neden oluyor.

Petrol fiyatları ise on yıllardır oldukça değişken ve büyük te-kellerin manevralarına ve OPEC'İN politikalarına tamamen bağımlı bir halde. Böylece, Suudi Arabistan'dan Aramco, ABD şirketleri Chevron ve Exxon Mo-

bil, Rus Rofnet ve Lukoil, İngiliz Royal Dutch Shell, Fransız Total, Çin merkezli Sinopec ve ayrıca İran, Kuveyt ve Abu Dabi'nin ulusal petrol şirketleri, üretimi ham petrol fiyatlarında yapay artışlara neden olacak şekilde sınırlandırarak sürekli spekülasyon yapıyor. Rusya gibi büyük bir oyuncunun piyasadan çıkışı fiyatlarda güçlü bir yükselişe neden oldu. Rus ambargosu mevcut rezervlerle dengelenebilir, ancak bu, yüksek karlarını en yüksek fiyatlar sayesinde sürdüren çok uluslu şirketlerin çıkarlarına aykırı olacaktır.

Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği bu krizden farklı şekillerde etkileniyor. Her ikisi de enflasyonun sonuçlarına maruz kalsa da Yankilerin kendi üretimlerine başvurma olasılıkları var. Bunu becerebilirlerse sorunları fiyatların nasıl düşürüleceği olur. Avrupa Birliği ise gelecek kış için ihtiyaç duyduğu doğalgazı elde edememe riski altında. Başta Almanya, İtalya ve Avusturya olmak üzere bazı ülkeler hayati bir şekilde Rus gazına bağımlı durumda. Kriz öyle bir boyuta ulaştı ki, Fransız hükümeti elektrik devi EDF'nin kamulaştırılmasını çoktan ilan etti. Yüksek borçlu bu özel grup mevcut krize herhangi bir yatırım ile karşılık veremiyordu. Almanyaysa, kömürle çalışan santrallerini yeniden açıyor ve önceki yıllardaki "ekolojik" politikasına tamamen aykırı olarak nükleer santrallerin yeniden açılması ihtimalini dışlamıyor.

Biden hükümetinin politikası benzin fiyatlarını iki şekilde düşürmeyi hedefliyor. Biden, bir yandan Suudi Arabistan'ı üretimi artırmaya ikna etmeye çalışıyor öte yandan da, enflasyonu

düşürmek için yapılan faiz oranlarındaki artışın neden olduğu durgunluğun, yerel talebi azaltacağına ve böylece benzin fiyatını geçici olarak düşüreceğine inanıyor. Biden, ilk yol için Suudi Arabistan'a ziyarette bulundu ve seçim kampanyasında o hükümetin zulümleri hakkında ettiği lafları halının altına süpürdü. Yankilerin emperyalist politikalarına klasik bir örnek. Suudi hükümeti Yanki'nin çıkarları uğruna karını azaltmaya pek istekli olmadığı için yalnızca vaatler alabildi. Amerikan durgunluğu yoluyla benzin fiyatlarında düşüşe neden olması hedeflenen diğer yöntemindeyse, çok geçici başarılar elde etti, Haziran ayının son iki haftasında fiyatlar biraz düştü. Ancak bu yöntem sürdürülemez. Bunun maliyeti, yalnızca ABD'yi değil, Avrupa Birliği'ni ve akabinde dünyanın geri kalanını kapsayan çok güçlü bir küresel durgunluk olur. Böyle bir durumun gelişme ihtimali var, ancak bu durumda petrol fiyatındaki olası düşüşün pek bir önemi kalmayacaktır. Kısacası, bugün yüksek yakıt fiyatlarının krizin tezahürlerinden biri olması yarınki olası fiyat düşüşlerinin krizin sonu demek olduğu anlamına gelmez. Fiyatların oynaklığı her zaman, çok uluslu şirketlerin ve hükümetlerin çıkarlarına uygun olarak, işçiler ve boyun eğdirilmiş halklar için kötü haber anlamına gelir.

İlk defa İşçilerin Uluslararası Birliği – Dördüncü Enternasyonal'in Correspondencia Internacional (Uluslararası Haberleşme) isimli yayınının 50. sayısında, Ağustos-Ekim 2022'de yayımlanmıştır.

İran'da ayaklanma: Sonuçlar ve olasılıklar

Enes Karakaş

İran'ın başkenti Tahran'da 13 Eylül günü ahlak polisi (gaşti irşad) tarafından zorunlu başörtüsü yasasına uygun davranmadığı için gözaltına alınan Jina Mahsa Amini, gözaltında işkence görmüş ve 16 Eylül günü vefat etmişti. Amini'nin katledilmesi üzerine başlayan ayaklanma ülkenin tamamına yayıldı ve dördüncü haftasına girdi.

Gaşti irşad yani irşad devriyesi olarak çevirebileceğimiz bu polis birimi 2005 yılında kadınlardan ve toplumun genelinden yükselen tepkilere rağmen kurulan bir tür ahlak polisidir. Bu birimin görev tanımı İran İslam Cumhuriyeti yasalarına göre kadınlar için zorunlu olan başörtüsü kullanımını sokaklarda denetlemek ve bu yasaya uygun dav-

ranmayan kadınları gözaltına alarak onları uyarmaktır. Bu işlem sonrasında da gözaltına alınan kadınlar ancak ailelerinin erkek fertleri -yani babaları, kocaları veya ağabeyleri- tarafından teslim alınarak serbest bırakılırlar. Maalesef Jina Mahsa Amini'nin katledilmesinden de görebileceğimiz üzere ahlak polisi yalnızca kadınların nasıl giyineceklerine müdahale etmekle kalmayıp aynı zamanda kadınları öldürmeye kadar varan türlü işkence uygulamalarına başvuruabiliyorlar.

Sadece ahlak polisinin işkence uygulamalarına bile bakarak İran'daki molla rejiminin baskıcı karakterini anlamak mümkündür. Fakat kolayca tahmin edileceği üzere gerici molla rejiminin baskısı yalnızca kadınlarla

sınırlı kalmıyor. Rejim; emekçiler, kadınlar, lgbti+lar, öğrenciler ve Kürt halkı gibi ezilen uluslar üzerinde gözaltı, tutuklama ve idam gibi birçok baskı aracını kullanıyor. 1979 yılında Şah Rıza Pehlevi'nin İran halklarının seferberliği sonucunda yıkılması sırasında ortaya çıkan işçi şuralarını yasaklayan, kadınlara zorunlu başörtüsü yasası hazırlayan ve sosyalist ve/veya Kürt devrimcileri katleden Humeyni rejimi, İran'daki en ufak demokratik talebi dahi baskılamayı hedefleyen bir anayasa hazırlamış ve Bonapartist bir rejim inşa etmişti.

Molla rejiminin inşası

Elbette molla rejimine karşı İran halkları mücadele etmeyi

sürdü. Fakat binlerce devrimcinin katledilmesi, binlercesinin de sürgüne gitmesi sebebiyle İran'daki mücadeleler büyük oranda sınırlandı. 1988 yılında sona erecek İran-Irak savaşının da etkisiyle şovenist bir dalga oluştu ve İslam rejimi, kendi inşası için uygun bir zemin elde etmiş oldu. Örneğin bugün İran'daki ayaklanmada rejimin sıkça başvurduğu Besic milisleri, bu savaş esnasında devletin tanıdığı bir ordu birimi haline geldi. Besic milislerinin temel işlevi bugün olduğu gibi demokratik taleplerle seferber olan kitlelerin baskılanması ve hatta imhasıydı. 1999 yılındaki büyük öğrenci seferberliğinde Besic milisleri, üniversitelerdeki yurtları basmış ve öğrencileri katletmişti. Rejimin her türlü demokratik hakkı baskı altına alması, sendikalar, gençlik örgütleri ve devrimci örgütleri yasaklamasının da etkisiyle uzun yıllar boyunca İran halkları rejim içerisinde bazı reform imkanlarına

bel bağlamıştı. Hatta 1990'lı yılların sonuna doğru Muhammed Hatemi'nin Cumhurbaşkanlığı sırasında bazı küçük reform girişimleri de oldu. Fakat bu reform girişimleri de üyelerinin tamamı mollalardan oluşan Anayasayı Koruyucular Konseyi tarafından engellendi. Bu gibi örneklerden de anlaşılabilceği üzere İran'daki gerici rejim, Ayetullah Humeyni'nin Şii teolojisinden ilhamla geliştirdiği Velayet-i Fakih düzeni sayesinde tamamıyla mollaların yönetiminde olduğu ve rejimin esneme payını da oldukça sınırlandırabildikleri bir anayasal yönetim oluşturdu. İran'daki gerici rejimin baskılarına rağmen halk seferberlikleri bir şekilde sürdü. Reformist Hatemi'nin yerine muhafazakâr Mahmud Ahmedinejad'ın cumhurbaşkanı seçilmesi sonrasında rejim içeride baskıyı dışarıda da devrim muhafızları eliyle karşıdevrimci faaliyetlerini daha da artırdı.

Yeşil hareketin yenilgisi ve önderlik değişimi

2009 yılındaki cumhurbaşkanlığı seçimlerinde bu yüzden tekrar rejimi içinde dönüşümden yana olan reformistler büyük bir kampanya düzenledi. İran'da başbakanlık makamı ilga edilmeden önceki son başbakan olan reformist Mir Hüseyin Musevi'nin adaylığı etrafında bir kampanya gerçekleşti ve şüpheye yer bırakmayacak sandık hilesi sebebiyle de Musevi seçilemedi. Seçim sonucunda Ahmedinejad da Musevi de seçimi kazandığını ilan etti. "Oyum Nerede?" sloganı etrafında ve Musevi'nin seçim kampanyasının da sembolü olan "Yeşil hareket" adı altında yüz binler seferber oldu. Rejimin bu eylemlere cevabıysa başta Musevi ve Kerrubi gibi reformist liderlerin ev hapsine alınması, yine yüzlerce reformist politikacının tutuklanması oldu. Seferberlikler boyunca yüzlerce kişi tutuklanırken onlarca ey-

lemci de katledildi.

Yeşil hareketin yenilgisi sonrasında 2013 yılında yine bir reformist olan Hasan Ruhani cumhurbaşkanı seçilse de yine reform tasarıları, İslamcı rejimin mollalardan oluşan çeşitli anayasal kurumlarına ve Ayetullah Ali Hamaney'e takıldı. Bütün bunların üzerine İran'daki kitle seferberlikleri sürmeye devam etti. Örneğin 2017 yılından bu yana özellikle kadınlar "Beyaz Çarşamba" veya "Benim kameram benim silahımdır" gibi isimlerle zorunlu örtünmeye karşı sivil itaatsizlik eylemleri düzenliyor. Bu eylemlerde öne çıkan kadınlar tutuklanıp eylemler bastırılrsa da kendiliğinden bir şekilde bu eylemler tekrar ediyor. Kadın seferberliklerinin yanı sıra işçi hareketi de son yıllarda yükselişte. Özellikle petrol işçileri ve şeker fabrikalarındaki emekçiler son yıllarda belirli aralıklarla devam eden grev deneyimleri geçirdiler. Eğitim emekçileri de oldukça dinamik ve mücadeleci sektörlerin başında geliyor. Hâlihazırda süren ayaklanmaya en yakın zamanda gerçekleşen mücadeleyi geçtiğimiz temmuz ayında geride bırakan eğitim emekçileri, rejimin baskısına ve öncü öğretmenlerin tutuklanmasına rağmen mücadelelerini sürdürmeyi başarıyor.

Yukarıdaki seferberliklerin yanı sıra 2019 Kasım'ında tarihe "Kanlı Aban" isyanı olarak geçen bir seferberlik yaşandı. Benzin fiyatlarının arttırılması sonrasında başlayan eylemler ülkenin çok büyük kısmına yayılmış ve çok hızlı bir biçimde rejim karşıtı bir isyana dönüşmüştü. Yüzlerce kişinin -kimi iddialara göre 1500 kişi- öldürüldüğü binlerce kişinin de tutuklandığı Kanlı

Aban isyanı da kimi vilayetlerde birkaç hafta sürse de 2020 başında etkisini yitirmişti. Yeşil hareketin geri çekilmesi, reformistlerin İran halklarının ihtiyaçlarını ve acil taleplerini karşılamaktan oldukça uzak olmaları İran'daki seferberliklerin karakterini derinden etkiledi. Kadınlar rejimin gerici baskısına dayanamaz hale gelmişken, emekçiler pandemi sonrasında enflasyonun yükselmesi karşısında ekmek talebiyle seferber olurken ve ulusal baskılar sebebiyle Kürtler, Azeriler ve Beluçlar üzerindeki ulusal baskı devam ediyorken kitleler artık rejimi restore etmek değil devirmek için seferber oluyor.

Halk rejimin yıkılmasını istiyor

Bugüne geldiğimizdeyse Jina Mahsa Amini'nin katledilmesinden hemen sonra kadınlar "Kız kardeşimi öldüreni öldürecek!" ve "Kadın, Yaşam, Özgürlük" sloganlarıyla sokaklara çıktı ve akabinde eylemler çok hızlı bir biçimde rejimi yıkmayı hedefleyen bir ayaklanmaya dönüştü. İran İslam Cumhuriyeti'nin baskısına maruz kalan neredeyse bütün toplumsal kesimlerin seferber olması ve eylemlerin çok hızlı bir biçimde -birkaç gün içinde- bütün İran'a yayılması oldukça önemli bir noktaya işaret ediyor. Jina Amini'nin bir Kürt kadını olması üzerinden rejim ayaklanmayı bölmeye çalıştı fakat bunun gibi birçok denemeye rağmen moral üstünlük açık bir şekilde seferber olan İran halkının yanında gözüküyor. Örneğin Ayetullah Ali Hamaney, Mahsa Amini'nin ölümünün soruşturulacağı ve sorumluların açıklanacağı şeklinde açıklamalar yapmak zorunda kaldı.

Eylemlerin karakterine baktığımız zaman açıkça İslam rejiminin yıkılması talebiyle hareket eden ve ulusal ölçüğe ulaşmış bir halk ayaklanması olduğunu söyleyebiliriz. Bazı hükümet binalarının ateşe verilmesi ve Humeyni fotoğraflarının yakılması gibi görüntülere şahitlik etsek de hâlihazırda hükümet binalarının ele geçirildiğine dair bir veri yok. Geçtiğimiz hafta içerisinde Tahran Emniyet Müdürü'nün sahaya inerek polisleri yaptıklarının doğru olduğu ve şüpheye düşmeye gerek olmadığını söylediği görüntüler izlemiştik. Halkın, ordunun kendi saflarında bulunmasına yönelik çağrılarına yüzlerce eylemcinin vahşice öldürülmesi de eklenince rejimin kolluk kuvvetleri içerisinde ölçeğini bilemediğimiz rahatsızlıklar ihtimali oluşuyor. Elbette bu rahatsızlıkların 1979 yılındaki gibi ordunun devrimin saflarına katılmasına kadar varıp varmayacağını kestirmek oldukça güç. Yaşanan eylemlerin artık mütevazı protestolar olmaktan çıkıp öndeirimci duruma varan bir ayaklanmaya işaret etmesini düşünmemiz mümkün. Bu noktada Arap devrimlerinden hatırladığımız yerel koordinasyon komitelerine benzer özörgütlenmelerin oluşup oluşmadığı yani yerel önderliklerin açığa çıkıp çıkmadığı devrimin kaderini belirleyecek dinamiklerin başında geliyor. Her ne kadar kendiliğinden bir şekilde başlayan ve ilerleyen bir ayaklanmadan söz ediyor olsak da basit bir fabrikadaki yahut üniversitedeki eylemlerin örgütlenmesinde bile öne çıkan mücadeleci kesimlerin olduğunu düşünmek yanlış olmayacaktır. Fabrikalarda, kampüslerde ve şehir meydanlarında mücadelenin

başını çeken öncülerin birleşmesi sorunu her zamankinden de oldukça güncel bir sorun haline almıştır. İran halklarının ayaklanmasının bir devrim haline dönüşmesi ve molla rejimini devirebilmesi için yıkmaya çalıştığı merkezi organizma gibi hareket edebilir hale gelmesi gereklidir. Yani -tam olarak var olup olmadığını veya nasıl bir formda olduğunu bilmediğimiz- yerel örgütlenmelerin gelişmesi ve farklı sektörlerdeki öncülerin bir araya gelmesi ve bu örgütlenmelerin de ulusal ölçekte rejimin merkezi aygıtlarına karşı mücadele etmesi hayati bir önemdedir. Aksi takdirde İran'daki ayaklanmanın da daha önceki ayaklanmalarda -örneğin Suriye devrimi- gördüğümüz üzere yalıtılması akabinde de rejim tarafından imhası mümkün hale gelecektir.

Halen sürmekte olan ayaklanma nereye varacağını kestirmek güç olsa da artık net bir şekilde İran'da yaşanan en küçük bir sorunun bile rejim karşıtı bir eyleme hatta ayaklanmaya dönüşme potansiyeli taşıdığını söyleyebili-

riz. Örneğin Tahran'ın hava kirliliği yahut kuraklık gibi birçok sorun sebebiyle başlayan eylemlerde bu duruma şahitlik ettik. Yani rejimin yıkılmasına taraftar olmayan ama bununla birlikte rejimin halk üstündeki baskısını hafifletmeye çalışan reformist politikacıların -Musevi, Hatemi, Kerrubi vb. isimler-, İran halklarının taleplerini karşılayamaz ve seferberliklerine önderlik edemez hale geldiklerini rahatlıkla söyleyebiliriz.

Rejimden çıkış ve sonrası

İran'da son yıllardaki seferberliklere baktığımızda doğrudan rejimden çıkış hedefini koyan bir bilinç düzeyinin oluşması çok kıymetli. Rejimi yıkmaya talebiyle seferber olan kadınlar ve emekçiler; İran haklarının farklı sektörlerini de mücadeleye katma ve devrimin parçası kılma sorumluluğunu yükleniyor. İran halklarının özellikle son yıllarda rejimi yıkmaya isteğini bu denli ifade etmesi yalnızca ezilenlerin ve emekçilerin dikkatini çekmiyor. 1979 yılında ülkeden kaçan

Şahçı monarşistler ve devrimden sonra rejimin büyük oranda imha ettiği Halkın Mücahitleri gibi liberal akımlar ayaklanmayı yakından takip eden güçlerin başında geliyor. Monarşistler ve Halkın Mücahitleri; ABD, AB ve BM tarafından da desteklendiği için oldukça ciddi mali kaynaklara ve İran dışında güçlü ağlara sahipler. Bazı eylem videolarında da "Ne şah ne rehber, zalime ölüm!" sloganının atılması bazı mücadeleci sektörlerin 1979 öncesinde Pehlevi yönetiminin sorumlusu olduğu işkenceleri unutmadığını gösteriyor. İran rejiminin sıkça başvurduğu üzere ayaklanmayı emperyalistlerin -veya onların kuklalarının- tetiklediği yalanına karşı kesin bir şekilde karşı durmalıyız. Bununla beraber sınıf mücadelesinin deneyimlerine dayanmalı ve bu gibi ayaklanmalarda demokratik gericilik metotlarına da başışıklık geliştirmeliyiz.

"Yerel, ulusal ve uluslararası burjuva aktörler, kendilerinin sosyoekonomik ve hatta fiziksel varlıklarını tehdit eden devrimci

gelişimleri ya baskı araçlarıyla ya da demokratik gericilik metotlarıyla (önderliği ele geçirip, hareketi sistem içi mevzilere geriletme) önlemeye ya da frenlemeye çalışacaktır. Bu aktörlerin hepsi, kendi karşıdevrimci programlarının ihtiyaçları uyarınca kitlesel seferberlikleri kullanmayı deneyecektir – tarihte birçok kereler yaptıkları üzere.” (“İran: Devrime giden Larissa yolu (mu?)”, Kaan Gündeş)

İran örneğinde de monarşist güçler ve Halkın Mücahitleri demokratik gericilik metodunu kullanacak aygıtlar olabilir. Bu güçler özellikle kadınların bazı taleplerini savunmaları ve rejimin yıkılmasını kendi varlık koşulları haline getirmeleri üzerinden ayaklanmaya önderlik etmek isteyecek ve İran ayaklanmasının emperyalist-kapitalist sistemden kopuşa varmaması için çaba gösterecektir.

Bu sebeple böylesi bir ayaklanmanın içinden geçerken yükseltilmesi gereken diğer önemli tartışma da rejimin yıkılması durumunda yerine ne geleceğidir.

Tabii ki henüz rejim yıkılmamışken seferber olan kitlelerin ana odağının rejimi yıkmak olması oldukça doğal ve anlaşılır. Bununla beraber hem seferberliğin sınıfsal karakterinin işçi sınıfı ve ezilenler lehine olması adına hem de seferberliğin başarıya ulaşması için rejimin yıkılması talebine demokratik anayasa ve kurucu meclis talepleri de eşlik edebilir. Aslına bakılırsa mevcut ayaklanma da dahil olmak üzere birçok seferberliğin temel sebepleri zaten mevcut şeriat anayasasının getirdiği sınırlılıklardan kaynaklanıyor. Örneğin zorunlu başörtüsü yasasıyla sendikalar ve meslek örgütlerinin yasaklı olması gibi birçok mesele halkı gerici anayasanın lağvı noktasına vardırabilir. Dolayısıyla mevcut seferberliğin de başını çeken kadınların başörtüsü yasağının kaldırılması talebi veya petrol, eğitim yahut şeker işçileri gibi birçok sektörün sendikalarının anayasal garanti altına alınması talebi doğal olarak demokratik bir anayasa yazılması talebini önümüze koyuyor. Böyle bir anaya-

sanın hazırlanabilmesi için de elbette molla rejiminin yıkılması ve yerine kurucu bir meclisin inşası önemli bir gündem olarak karşımızda bulunmakta. Kurucu meclis talebinin önemi yalnızca rejimin yıkılmasını hızlandıracak bir araç olmasından kaynaklanmıyor. Aynı zamanda “Tüm işçi, emekçi, kadın ve gençlik örgütlerinin de (partilerden sendikalara, derneklere, platformlara, vb. kadar) kendi talepleriyle birlikte özgürce katılabilecekleri, sıfır barajlı seçimlerle oluşacak bir Kurucu Meclis” demokratik gericilik metotlarına karşı İran proletaryasını güçlendirecek bir talep olabilir. Kurucu meclis talebi, mevcut seferberlik içerisinde fabrikalarda, kampüslerde ve meydanlarda öncüleştiren emekçileri bir araya getirebilecek ve örgütlülüklerinin gelişmesine hizmet edebilir. Hâlihazırda rejimin yapısı sebebiyle Anayasayı Koruyucular Konseyi’nin onayından geçmeyen kimse İran parlamentosuna aday dahi olmuyor. Birçok reformist politikacının hatta din adamının bile bu konseyin onayından geçemediğini göz önünde bulundurduğumuzda seferber olan bütün kesimlerin temsil edilebileceği bağımsız ve egemen bir Kurucu Meclis talebinin İran emekçilerinin ve kadınların acil talepleri için ne kadar hayati olduğunu görebiliriz.

Bütün bunların gerçekleşmesi için de seferberliğin kendi organlarını/özörgütlenmelerini oluşturmaları ve acil talepler ekseninde rejimden çıkış için mücadeleyi sürdürmesi hem İran hem de dünya işçi sınıfı açısından önemli gelişmelere sebep olabilir.

İUB-DE: İran'da diktatörlük rejimine karşı ayağa kalkan kadınlar ve emekçi halkla dayanışmaya!

İran Tahran'da, 22 yaşındaki Mahsa Amini'nin başörtüsünü düzgün takmadığı gerekçesiyle "ahlak polisi" tarafından gözaltına alınıp darp edilmesi ve kolluk güçlerinin bu şiddeti sonucunda 16 Eylül'de hayatını kaybetmesinin ardından yükselen öfke dalgası 6 gün içerisinde tüm ülkeyi sarmış durumda.

Kadınların başörtüsü çıkarma ve saçlarını kesme eylemleriyle başlayan protesto dalgası Doğu Kürdistan ve Batı Azerbaycan bölgesi başta olmak üzere genişleyerek ülkenin tamamına yayıldı. Üniversitelerde öğrencilerin düzenlediği eylemlere esnaf kepenk kapatarak eşlik etti ve devamında da petrol, cam gibi sektörlerde işçiler greve gitti. Kerec, Tebriz, Meşhed, Kiş, Kirman, Yezd, Reşt, Kirmanşah, Erdebil, İsfahan, Urumiye, Kazvin, Zincan, İlam, Hemedan, Mahabad ve başkent Tahran gibi şehirler seferberliklerin yoğunlaştığı olduğu bölgeler.

Diktatörlük rejiminin eylemleri şiddet yoluyla bastırmaya çalışması karşısında başta kadınlar olmak üzere İran emekçi halkının kitleselleşen öfkesi molla rejimi karşıtı bir karaktere bürünmüş vaziyette. "Hepimiz Mahsa'yız, sonuna kadar savaşaacağız!", "Kadın, yaşam, özgürlük!", "Diktatöre ölüm!", "İslam Cumhuriyeti istemiyoruz!" sloganları ve rejimin İslamcı ve patriyarkal normlarının uygulayıcısı kurumlara dönük olarak "Ahlak polisi ilga edilsin, İrşad Bakanlığı kapatılsın!", "Besic defol!", "Velayet-i Faki lağvedilsin!" (14-15 molladan oluşan İran rejiminin en üst yasama organı) talepleriyle meydanları dolduran İran halkı baskıcı Ayetullah rejiminin figürleri Humeyni ve Hameney'in posterlerini yakarken, bazı bölgelerde de belediye binalarını işgal etti.

Kitle seferberliklerini ezmek adına kolluk güçlerinin uygulamakta olduğu yoğun şiddet (plastik ve gerçek mermi) sonucunda en az 7 kişi hayatını kaybetmişken, yaralı ve tutuklu sayıları yüzlerle ifade edilmekte. Öte yandan diktatörlük rejimi emekçi halkın iletişim kurmasını engellemek adına da internet erişimini, WhatsApp ve Instagram gibi iletişim uygulamalarını engelleme gayreti içerisinde.

İşçilerin Uluslararası Birliği – Dördüncü Enternasyonal olarak, 43 yıldır iktidarda olan baskıcı, diktatöryel ve islamcı rejime karşı ayaklanmış olan İranlı kadınların ve emekçi halkın yanındayız. Ülkede bugün sürmekte olan eylemler, 2017 yılında kapitalist sömürü politikalarına karşı gelişen seferberliklerin, 2019 yılında gerçekleşen grev dalgasının, İranlı kadınların zorunlu başörtüsü

yasasına karşı düzenlediği "Beyaz Çarşamba" eylemlerinin devamı niteliğinde. İran işçi sınıfının kapitalist sömürüye karşı, kadın ve lgbti+ların baskıya karşı ve toplumsal cinsiyet eşitliği için, Kürt halkının kendi kaderini tayin edebilmek adına talepleri, bugün diktatörlük rejimine yönelen öfke dalgasında birleşmiş vaziyette.

Bölge karşıdevriminin en önemli güçlerinden biri olan İran rejimine karşı kadınların ve emekçi halkın vermekte olduğu mücadele tüm bölge halkları açısından da kritik bir öneme sahip.

Uluslararası ölçekte ise, İranlı kadınların ve emekçi halkın sürdürmekte olduğu seferberlik, dünya kapitalizminin derinleşen krizine ve kitlelerin yaşam koşullarını gerileten sonuçlarına karşı mücadele eden birçok halkla aynı zemine oturmakta.

Diktatörlük rejimi karşısında talepleri ortaklaşan İran işçi sınıfının, kadın ve lgbti+ların, Kürt halkının bu mücadelesinde belirleyici olacak nokta ise, seferberlikler esnasında kitlelerin kendi öz örgütlenmelerini inşa ederek, oluşturulacak bir eylem programı çerçevesinde rejimden ve kapitalizmden kopuş yolunda kendi kaderlerini tayin edebilmesinden geçecek. İran sosyalistlerine, bağımsız sınıf örgütlerine, kadın örgütlenmelerine ve Doğu Kürdistan'da yer alan örgütlere bu anlamda önemli bir sorumluluk da düşüyor.

İşçilerin Uluslararası Birliği – Dördüncü Enternasyonal olarak, bu perspektif doğrultusunda İranlı kadınların ve emekçi halkın mücadelesine koşulsuz desteğimizi sunuyoruz.

Uluslararası ölçekte ise tüm demokratik kitle örgütlerini, sol hareketi, sendikaları, kadın ve lgbti+ örgütlerini diktatöryel rejimin baskıları, kadın düşmanı politikaları ve artan devlet ve polis şiddeti karşısında İranlı kadınların talep ve mücadelesiyle dayanışmaya ve bunun için başta İran konsoloslukları önünde olmak üzere ortak eylemler düzenlemeye davet ediyoruz!

Kahrolsun kapitalist, diktatöryel İran rejimi!

Seferberliklere dönük şiddet ve kriminalizasyona son!

Kadınlar üzerindeki patriyarkal baskı ve kapitalist sömürüye son!

Halk rejimin yıkılmasını istiyor!

İşçilerin Uluslararası Birliği –
Dördüncü Enternasyonal
22 Eylül 2022

Latin Amerika seçimlerinde sola yönelişin anlamı ne?

Miguel Angel Hernandez

Birkaç Latin Amerika ülkesinde seçimlerde sola doğru yeni bir yöneliş yaşanıyor. Bu yöneliş, reformist solun çeşitli sektörlerine kitlesel olarak oy verilmesi şeklinde ifadesini buluyor. Şili’de Gabriel Boric, Peru’da Pedro Castillo, Kolombiya Gustavo Petro ve Honduras’ta Xiomara Castro örneklerinde yaşandığı üzere, sözde merkez solun liderleri ile partilerinin kazandıkları zaferler bunlar. Daha önce de 2020’de Evo Morales’in MAS’ı (Sosyalizme Doğru Hareket), Luis Arce üzerinden Bolivya’da yeniden hükümet olmuştu. Bre-

zilya’da Ekim’de gerçekleşecek olan seçimleri de yüksek ihtimalle Lula kazanacak.

Seçimlerde yaşanan bu sola dönüş, çarpık bir biçimde mücadelelerdeki yükselişi ve Piñera, Ivan Duque ve Bolsonaro gibi liberal ve sağcı hükümetler ile onların kemer sıkma planlarını çöküşünü ifade ediyor. Salvador Allende hükümetinden bu yana (1970-1973), Şili’de merkez sol bir hükümet iktidara gelmedi. Kolombiya’da yaşanan da, kendi tarihinde bir ilkti.

Dikkat çekici olan olgu, yaşam standartlarında bir düşüşle kar-

şı karşıya olan Latin Amerika işçileri ile halklarının geleneksel patron partilerini reddederek, hala reformist varyantlarında da olsa, solda bir alternatif arayışına girmiş olmalarıdır.

2021 Aralık’ında seçimlerin ikinci turunda Gabriel Boric’in Şili’de zafer kazanmış olması, büyük Ekim 2019 ayaklanmasının bir yansımasıydı. Kolombiya’da Gustavo Petro’nun yeni sayılabilecek zaferi, 2021 Nisan’ındaki halk ayaklanmasının doğru bir sonucuuydu. Honduras’ta devrik başkan Manuel Zelaya’nın karısı Xiomara Castro’nun zaferi,

yine bu ülkede, geçtiğimiz yılın Ağustos ayında, Covid-19 pandemisiyle yüz yüze olan bir ülkede kaynakların yönetimi konusunda yaşanan yolsuzluğa karşı patlak veren eylemlerin bir ifadesiydi. Pedro Castillo'nun 2021'de Peru'da kazandığı zaferde, "Hepsi gitsin!" sloganında ifadesini bulan bir halk ayaklanması ve Vizcarra hükümetinin devrilmesiyle öncelenmişti.

Hiç şüphe yok ki, seçimlerde ortaya çıkan bu yeni sola dönüş, Latin Amerika'daki ilk merkez sol hükümetler dalgasını akillara getiriyor. Bu dalga, içinde bulunduğumuz binyılın başında yaşanmıştı. Birkaç karşılaştırma yapılabilir.

Bu hükümetlerin kitleler arasında büyük bir prestiji vardı. Küba ve Fidel Castro'yla yakın bir ilişkiye sahip olan Chavez, bölgesel olarak politik bir referans halini almıştı. Lula ile PT (İşçi Partisi) ilk seçimlerini kazanmışlar ve kariyerlerinin zirvesini yaşıyordu. Bolivya'daki ilk yerli başkan olarak Evo Morales çevresine bir iyi niyet duvarı örülmüştü. FTAA'ya (Amerika Kıtası Serbest Ticaret Bölgesi) karşı Mar del Plata Sözleşmesi'nin gerçekleştiği Arjantin'de Nestor Kirchner iktidara geldi. Ekvador'da Belt ve Uruguay'da da Jose Mujica ile birlikte Geniş Cephe hükümet oldu. Eğer Chavez'i, Lula'nın ilk hükümetini ve Evo Morales'i Pedro Castillo, Gustavo Petro veya Şili'deki Boric ile karşılaştıracak olursak, farklılıklarının oldukça derin olduğunu fark ederiz.

Sınıf işbirlikçi hükümetler çoktan bir çöküş yaşadı

Ancak farklılıkları ne olursa olsun, bu hükümetlerin hepsi

başarısız oldu ve krize girdi. İşçilerin ve halkın desteğini kaybettiler. Bu hükümetler çokuluslu firmalarla anlaşılan ve kendi halklarına karşı kemer sıkma politikaları uygulayan sınır işbirlikçi hükümetleriydi. En büyük çöküş Chavizm alanında yaşandı; bu çöküş, Nikolas Maduro'nun baskıcı ve kıtlık dayatan rejimini yarattı. Bir diğer başarısız örnek Brezilya'daki Lula-Dilma hükümetleriydi; bu çöküş de, hatalı bir biçimde milyonlarca işçinin Bolsonaro'ya oy vermesine neden oldu.

Yeni merkez sol hükümetler, bir öncekilerden daha zayıf olacak çünkü ilk merkez sol hükümetler dalgasından 20 sene sonra, pandeminin dünya ekonomisi üzerindeki sonuçları ve Rusya'nın Ukrayna işgalinin etkileri nedeniyle küresel kapitalist-emperyalist sistemin krizi derinleşmiş durumda. Bu yeni merkez sol hükümetler, bir politik krizler silsilesi ve birçok ülkedeki ayaklanmalar ikliminde iktidara yükseldi. Bu ayaklanmalar ve mücadeleler arasında Sri Lanka, Panama, Arjantin, İran ve İngiltere grevleriyle Boris Johnson hükümetinin düşüşü sayılabilir. Başka bir deyişle, halka bir miktar taviz vermek veya reform yapmak için manevra alanı çok daha kısıtlı.

Bütün bu yeni merkez sol hükümetlerin iktidarlarının ilk aşamasında, yıllar süren kemer sıkma politikalarının ardından yaşam standartlarında bir değişim özlemiyle yanıp tutuşan ve bu hükümete oy veren kitle hareketlerinin büyük beklentileri söz konusu olacak. Ancak bu değişim arzusu hızlı bir biçimde bir krize evrilebilir, zira bu hükümetler halkların ihtiyaçlarına

cevap vermeyeceklerdir. İlk başta bunlar "halkın kendi hükümeti" izlenimi yaratabilir; ancak Latin Amerika halklarının içinde geçtikleri ciddi sosyal ve ekonomik durum ve bu merkez sol hükümetleri yeni kemer sıkma politikaları uygulamaya yönlendirecek olan dünya kapitalizminin krizinin derinliği düşünüldüğünde, söz konusu balayı beklediğinden daha hızlı bitebilir.

Kalıcı dönüşümler yaşanmayacak

Bu durum halihazırda Peru'daki Pedro Castillo ve Şili'deki Boric iktidarlarında gözlemlenebilir. Öncelikle şunu fark ediyoruz ki, bu hükümetler 2022 bütçesi aracılığıyla kapitalist kemer sıkma uygulamalarını devam ettirdi; zira bu bütçelerde dış borçların ödenmeyi sürdürebilmesi için sağlık ve eğitim harcamalarında kesintilere gidildi. Boric'in örneğinde büyük sermaye gruplarının çıkarına dokunmayı bırakalım, bu çıkarları gündeme getiren herhangi bir önlem bile tartışılmadı ve Mapuche yerli halkının baskılanması da eskisi gibi devam ediyor.

Petro'ya gelince, Kolombiya başkanı seçildiğinde gerçekleştirdiği ilk konuşmada kendisi şöyle konuştu: "Biz kapitalizmi geliştireceğiz." Özetle üretim araçlarının özel mülkiyetini koruyacağını tasdik etti. Başka bir deyişle Petro, ekonomiyi toprak sahiplerinin, büyük kapitalistlerin ve finansal grupların, devasa çokuluslu şirketlerin elinde tutacak. Bu egemen bloklar Kolombiya'nın sömürülmesinin başlıca sorumlusudurlar ve hatırlamak gerekir ki, Kolombiya, Latin Amerika kıtasındaki en eşitsiz ülkelerden birisi.

Lula'nın Brezilya'daki Ekim seçimlerinde elde etme olasılığı olduğu zafere gelince: Bu zafer hiç şüphe yok ki, Bolsonaro'nun sağcı hükümetinin uğradığı erozyonu yansıtacak. Bu zafer aynı zamanda PT'nin tarihsel reformizminin bir zaferi olacak; ancak bu reformizmin, artık, eski başkan Fernando Henrique Cardoso ile ilişkili olan ve geleneksel Brezilya burjuvazisinin bir politikacısı olan Geraldo Alckim'le ittifak halinde olduğunu, yani eskisine oranla daha da sağda olduğunu unutmamalıyız.

Yeni merkez sol hükümetlerin iktidara geldiği ülkelerdeki işçilerin, kadınların, gençlerin ve halkın beklentilerini anlayabiliyoruz ancak bu hükümetler konusunda son derece açık ve kesin olmalıyız: Bütün bu hükü-

metler burjuvazi, emperyalizm ve patronlarla uzlaşma hükümetleridir. Bunların hepsi çifte bir söylem kullanan kapitalist hükümetlerdir: Bir yandan "solcu" veya "ilerici" söylemlerde bulunurken, diğer yandan patronlar ve emperyalizm ile anlaşmalar yapmakta ve krizin faturasını işçilere ve halka ödetmek için kemer sıkma politikaları uygulamaktadırlar.

İşte bu sebeple biz, bu hükümetlerden, sömürülen halkın ihtiyaçlarına çözüm getirmelerinin beklenemeyeceğini düşünüyoruz. Seferber olmayı sürdürmeliyiz. Peru, Şili ve Kolombiya'daki isyanların ruhunu canlı tutmalıyız. Lula'nın bu yılın Ekim ayında bir seçim kazanacağı kazanacağı Brezilya'da seferber olmalı ve Lula'ya yüklenen bütün

beklentiler için savaşmaya hazırlanmalıyız. Kapitalizmin krizi çerçevesinde halka karşı kemer sıkma önlemleri uygulamaya devam edecek olan bu reformist ve sınıf uzlaşmacı hükümetlerden herhangi bir beklenti içinde değiliz. Geçtiğimiz yıllarda patlak veren ayaklanmalara ilham kaynağı olmuş olan bütün talepler için seferber olmayı sürdürmeliyiz. Ve sınıfımızın politik bağimsızlığı ile devrimci sosyalist partilerin inşa edilmesi için savaşmayı sürdürmeliyiz.

İlk defa İşçilerin Uluslararası Birliği - Dördüncü Enternasyonal'in Correspondencia Internacional (Uluslararası Haberleşme) isimli yayınının 50. sayısında, Ağustos-Ekim 2022'de yayımlanmıştır.

İDP bildirisi: Rus emperyalizminin doğu Ukrayna'yı ilhak etmesi kabul edilemez!

Tüm emperyalistler ve yayılmacı güçler Ukrayna'dan elinizi çekin!

Rusya, işgali altındaki Donetsk, Luhansk, Herson ve Zaporijya bölgelerinde düzenlediği gayrimeşru referandumun ardından, bu toprakları ilhak etti. Rusya'nın otokrat devlet Başkanı Putin, 30 Eylül günü Kremlin Sarayı'nda düzenlediği törende, bu bölgelerin kukla liderleriyle birlikte ilhak kararını imzalayarak ülkesinin "dört yeni bölgeye sahip olduğunu" duyurdu.

Putin ayrıca "bu dört bölgede yaşayanlar bizim vatandaşlarımızdır" diyerek, o bölgelere yapılacak herhangi bir müdahalenin bizzat Rusya'ya karşı yapılmış sayılacağını ilan etti. Ayrıca Ukrayna yönetimini "müzakere masasına" çağırarak, Kiev yönetiminin bu işgal ve ilhakı tanıyarak teslim olmasını istedi.

Biz enternasyonalist devrimciler olarak, Rus emperyalizminin Ukrayna üzerindeki savaşını ve işgalini olduğu kadar, son düzmece referandum gösterisini ve ilhak kararını kabul edilemez buluyoruz ve tüm dünyanın emekçi kitlelerini ve örgütlerini Rusya'nın emperyalist barbarlığına karşı Ukrayna halkıyla dayanışmaya çağırıyoruz.

Putin'in manevrası

Rus oligarşisinin lideri Putin bu hamlesiyle Ukrayna üzerinden gelişen uluslararası gerginliğin düzeyini yükseltmiş oldu. Aslında Putin yedi aydan beri sürmekte olan işgal girişiminde, Kiev rejiminin yıkılarak Ukrayna'da tamamen kendisine bağlı bir yönetimin kurulması doğrul-

tusundaki hedefi iflas etti. Ukrayna emekçi halkı işgale karşı kahramanca direnerek onun barbar ordularını engelledi ve hatta Rus birliklerini işgal ettikleri bazı bölgelerden püskürtmeyi ve geriletmeyi başardı.

Rus birliklerinin dünya basınına yansıyan başarısızlıklarında, Ukrayna halkının kahramanca direnişinin yanı sıra, yabancı bir ülkenin topraklarında neden savaştıklarını sorgulamaya başlayan Rus askerler arasında yaygınlaşan bozguncu eğilimlerin de payı vardır. Bunlara Rusya'nın büyük kentlerinde yoksul ve emekçi kitleler arasında gelişen savaş karşıtı eğilimler de eşlik etmektedir. Hatta St. Petersburg ve Moskova kentleri belediye meclisi üyeleri, Putin'in istifası etme-

sini istemiş durumdalar. Sadece Batı emperyalizminin Rusya üzerinde uyguladığı ambargo nedeniyle değil, ama aynı zamanda Rus burjuvazisinin neoliberal yağmacı ekonomik politikaları nedeniyle sarsılan ve emperyalist işgalin ağır yüküyle daha da yoksullaşan Rusya emekçileri arasında Putin'in rejimine karşı muhalefet şiddetlenmekte. Tabii bu arada, mali kayıpları artan ve batıda servetlerine el konulan oligarklar içinde de işgale karşı eylemler artıyor.

İşte bütün bu başarısızlıklar ve güçlükler altında Putin ve onun bürokrasisi, otokratik rejimi ve kendi iktidarlarını koruyabilmek adına el yükselterek Rus emekçilerini sahte bir "anavatanın savunulması" sloganı altında birleştirmeye yönelmiştir.

Emperyalist savaş mı?

Putin, "ilhak töreninde" mücadelelerinin emperyalizme karşı olduğu yolunda bir konuşma yaparak hem kendi halkını kandırmaya, hem de onu Ukrayna üzerinden ABD emperyalizmi ve NATO emperyalist ittifakı karşısında savaşmakta olduğunu iddia eden sözde solcu karşıdevrimcileri sahte savlarla donatmaya ve tatmin etmeye çalıştı. Bu tür solcular, "bağımsız" Rusya'nın NATO'nun saldırısı altında olduğunu iddia etmekte. Bu sözde solcular, Ukrayna halkının kendi kaderini tayin ve top-
rak bütünlüğünü koruma hakkını inkâr ederek Putin rejiminin emperyalist politikalarını meş-

rulaştırma işlevi görmekteler.

Oysa Rusya ister emperyalist, ister bağımsız, isterse yarı sömürge bir ülke olsun, Ukrayna gibi bağımlı bir ülkeyi işgale yönelen saldırgan taraftır. Ve bu durumda devrimcilerin görevi saldırganın karşısında ve rejiminden ve yönetiminden bağımsız olarak saldırıya uğrayan halkın yanında yer almaktır.

Öte yandan, Rusya'yı emperyalist olarak tanımlayan, dolayısıyla da Rusya'nın Ukrayna işgalini ABD/NATO ile Rusya arasında gerçekleşen bir emperyalist savaş olarak karakterize kesimler bulunmakta. Bunlar da bu "emperyalist savaşta" bozgunculuk, tarafsızlık ya da barışseverlik tutumuna bürünmekteler. Bu sözde tutumlarıyla da Ukrayna halkının Rus barbarlığı karşısında yalnız bırakılmasını savunmaktalar.

Putin yönetiminin yeni ilhak girişimi ve ilhak edilen topraklara dönük saldırı karşısında nükleer silahlar da dâhil olmak üzere her türlü adımı atacağını ifade etmesi yeni bölgesel ve daha geniş ölçekteki savaş risklerini artırıyor. Rusya tarafından Kırım'ın ardından Donbass bölgesinin de ilhak edildiğinin duyurulmasıyla Ukrayna'daki savaşın uzaması ihtimali artık daha fazla gündemde. Bu savaştan ve yeni savaş ihtimallerinden en fazla etkile-
necek olan dünya emekçileridir. Kapitalizmin ve emperyalizmin derinleşen krizinin ortaya koyduğu bu tehlikeler karşısında "ya sosyalizm ya felaket" ikilemi insanlığın önündeki temel çelişki

olmayı sürdürüyor.

Emperyalistler, Ukrayna'da defolun!

Rusya'nın Ukrayna'nın Kırım dahil Rusça konuşan toplulukların ağırlıkta olduğu doğu bölgelerinde düzenlediği referandum sahte bir tiyatro ve tümüyle gayrimeşru bir oylamadır. Bu toplulukların yaşadığı bölgeler oradaki halkın tarihsel ve kültürel anayurtları değil, Ukrayna'nın doğal ve tarihsel ulusal sınırları içinde kalan kesimleridir. Dolayısıyla kaderini belirleme hakkı elinden alınanlar bu bölgelerdeki nüfus değil bizzat Ukrayna ulusunun kendisidir. Bu nedenle bu referandumu reddediyoruz ve gayrimeşru olarak tanımlıyoruz.

Enternasyonalist devrimcilerin çağrısı, Rusya emperyalizminin işgal ve ilhak politikalarına derhal son verilmesi, NATO'dan ve Zelenski hükümetinden bağımsız bir şekilde Ukrayna emekçi halkının yanında yer alınmasıdır.

Dünya partimiz İşçilerin Uluslararası Birliği-Dördüncü Enternasyonal (İUB-DE) ve biz, her türlü emperyalist silahlanmaya tamamen karşıyız. NATO'nun lağvedilmesinden ve onun dünyadaki üslerinin kapatılmasından yanayız. Bu çerçevede Putin'in Ukrayna'dan çıkmasını, Ukrayna direnişine destek verilmesini, NATO'ya hayır denmesini savunuyoruz.

İşçi Demokrasisi Partisi

02.10.2022

Ukraynalı sosyalistler Dudin ve Popovich: “Ukrayna’da sol, bağımsızlık ve sosyal haklar için verilen mücadeleye kuruldu”

Vitali Dudin ve Zakhar Popovich, Ukrayna’da devrimci sosyalist bir örgüt olan Sosyal Hareket’in (Sotsialnyi Rukh) Sekreterlik üyeleri. Sosyal Hareket, bir yandan neoliberal Zelenski hükümetine karşı mücadele verirken diğer yandan da Rus işgaline karşı verilen askeri direnişe katılmış vaziyette.

Ukrayna, Lviv’e giden İUB-DE (İşçilerin Uluslararası Birliği – Dördüncü Enternasyonal) heyeti, 1 Mayıs’ta Dudin ve Popovich’le bir söyleşi gerçekleştirdi. Söyleşinin çevirisini okurlarımızla paylaşıyoruz.

* * *

Lucha Internacionalista (LI): Ukrayna halkının direnişi herkesi şaşırttı. Bunun nedenleri nelerdir?

Vitali Dudin (VD): Sanıyorum ki bunun temel sebebi, ülkemizi savunmak zorunda olmamızın verdiği güçlü ahlaki gerekçeydi. Halk, bu ülkenin evleri olduğunu ve bu savaşın haksız olduğunu biliyor. Bu savaş, bağımsız bir halk olarak Ukrayna halkının bizzat varlığına karşı veriliyor. Savaş, Ukrayna halkı için varoluşsal bir tehdit. Buka veya Irpin’de gördüğümüz şey soykırımdı. Ve Rus propagandasının argümanlarına bakacak olursak, şurası açık ki, onların hedeflerinden birisi de Ukrayna halkının yıkımı. Bana göre işgalcilerin politik hedefi halkımıza boyun eğdirmek, onların egemenliğine son vermek ve onları Moskova’ya bağımlı kılmak. Ancak Ukrayna halkının büyük di-

renişi sayesinde bu plan başarısızlığa uğradı. Şimdi ise Donbas, Herson, Harkov ve Zaporijya’ya odaklanmış durumdadır.

LI: Uluslararası sol, Ukrayna konusunda bölünmüş durumda ve sadece bir kısmımız Rus işgaline karşı direnişi destekliyor. Aynı şey Ukrayna solunda da oldu mu?

VD: Bizim örgütümüz, Sosyal Hareket, 2013-2014’teki Maidan Onur Devrimi’nden sonra kuruldu. Maidan toplumumuzu değiştirdi. Rusya yanlısı partiler yok oldular; önce kendilerinin örgütsel krizi dolayısıyla, sonra da 2015’te Komünist Parti’nin yasaklanması örneğinde olduğu üzere alınan önlemler dolayısıyla. Kremlin’le sahip oldukları ilişkiler nedeniyle bu parti-

lerin toplumsal bir desteği yok. Hâlâ varlar ancak seçimlere girmeye güçleri yetmiyor. Sosyalist Parti de 10 yıl önce halkın güvenini kaybetti. Şimdi Zelenski onları yasakladı.

Zakhar Popovich (ZP): Kişisel olarak, bir şekilde işçi sınıfının taleplerini temsil ettikleri için çoğu sol oluşumun 2014'ten sonra ortadan kaybolmasına üzülüyorum. Ama ne yazık ki bu oluşumlar Rus şovenisti ve Rus emperyalizmi yanlısı bir karaktere sahiptiler. Rus imparatorluğunun söz konusu olmadığı bir sosyalizmi hayal edemiyorlardı. Bu politika ile Ukrayna koşullarında halk desteğini kaybetmeleri kaçınılmazdı.

LI: Zelenski hükümetini savaş sırasında çıkardığı çalışma yasası nedeniyle kınadınız. Ayrıca bazı partileri yasakladığı için.

VD: Biz radikal bir toplumsal dönüşüm ve toplumun demokratikleşmesini isteyen devrimci bir gücüz. Ancak şu anda Ukrayna anayasasını bazı hakları garanti eden bazı olumlu değişiklikler için bir araç olarak görüyoruz. 15 Mart'ta kabul edilen ve patronların hiçbir risk almadan maaşlarımızı kesmelerine olanak tanıyan bu olağanüstü iş kanunu ile işçi haklarımızdan vazgeçmeye niyetli değiliz. Siyasi özgürlüklerden bahsettiğimizde ise ideolojik nedenlerle baskıya karşı olduğumuzu açıkça söylemeliyiz. (...) Gerçekte sosyalist olmayan bu burjuva partilerini desteklemiyoruz ama siyasi sisteme katılmaları için bunlara yasal olarak izin verilmemesini de haklı bulmuyoruz. Dolayısıyla yasaklanan partilerin ne sosyalist ne de enternasyonalist olduklarını söylüyoruz ancak buna rağmen bu kararnamenin var ol-

ma hakkının olmadığını açıklamamızda da açıkça belirtiyoruz.

ZP: Bunlar küçük partiler, ama bu önemli değil. Bu partilerin herhangi bir temsiliyeti olmasa bile, bu konuda herhangi bir yasal prosedür izlenmedi.

LI: Rusya'da savaşa karşı düzenlenen protestolara ve Belarus'ta partizanların da işgali durdurmak için verdikleri mücadeleye tanık olduk. Onlara mesajınız nedir?

VD: Rus emperyalizminin başlattığı bu savaşı durdurmak için hükümetlerine karşı mücadele veren tüm bu insanlarla dayanışmamı ifade etmek istiyorum. Biz Rus halkına karşı değiliz; Belarus rejimini uydu haline getiren Rusya'daki bu faşizm yanlısı, emperyalist ve oligarşik rejime karşıyız. Elbette savaş karşıtı protestoların boyutu tartışılabilir. Bunları organize etmenin çok zor olduğunu biliyoruz. Oradaki birçok insan, belki de atomize edildikleri ve bireysel olarak izole edildikleri ve sosyal koşullarının iyileştirilmesi için mücadele edemediklerinden dolayı Rus şovenist propagandasını destekliyor.

LI: Sosyalizmi inşa etmenin gerekli olduğunu söylüyorsunuz. Bir işçiyle konuştuğunuzda, bunca yıllık Stalinist baskıdan sonra bu önerinizi nasıl karşılıyor?

VD: Elbette Ukrayna'da sosyalist olmak ülkenin tarihi nedeniyle zor. Bu yüzden mesajımızı insanlara ulaşacak şekilde oluşturmaya çalışıyoruz. Öncelikle işçi sınıfının mevcut toplumsal taleplerinden ve küresel bir siyasi ve ekonomik dönüşümden bahsetmek zorundayız. Ve elbette buna sosyalizm diyoruz çünkü yapılması gerekeni en iyi ifade eden kelime bu: şirketlerin top-

lumsal mülkiyet yapılması, zenginlere yüksek vergiler getirilmesi, şirketlerin işçi kontrolünde altında işletilmesi... Bugün esas olarak mevcut durum hakkında politika üretiyoruz ama amacımızın sosyalizm olduğunu söylemekten asla vazgeçmedik çünkü aksi takdirde Ukrayna'da hâlâ var olmayı sürdüren popülist partilerle karıştırılabiliriz. Bugün işçilerin korunmasından bahsediyoruz ama geleceğin sosyalizmde olduğunu söylüyoruz.

ZP: Politik programımızın özü, 2014 yılındaki Maidan Devrimi sırasında yayımladığımız bir bildiriydi. Kendimizi Lenin'in Nisan Tezleri'ne ve Troçki'nin Geçiş Programı'na dayandırdık. Mevcut devrimci durum altında, aynı fikirleri yeni kelimelerle formüle etmeye çalıştık. Ve bu, son derece yaygın bir karşılık buldu: siyasi gücü, oligarşi dışındaki kesimlere vermek. Sovyet mirası nedeniyle Ukrayna'da sosyalizm gözden düştü, ancak sosyalizmin ana fikirleri hâlâ popüler. İnsanlar bir alternatif arıyor ve biz de onlara bunu vermeye çalışıyoruz.

LI: İşçi sınıfına ve uluslararası sola çağrınız nedir?

VD: Dünyanın her yerindeki yoldaşlar, lütfen Ukrayna'yı destekleyin çünkü bu, uluslararası işçi sınıfının çıkarıdır. Bir diktatörün küresel bir savaş çıkarabildiği bir dünyada toplumsal haklar ve insan onuru mevcut değildir. Aynı zamanda Ukrayna'nın borçlarının iptal edilmesi talebini destekleyin; bu, başka ülkelere de yardımcı olabilir.

ZP: Dış borçların iptali talebi, aynı zamanda Batı emperyalizmine karşı da bir önlemdir. Borç, en yoksul ülkeleri kontrol etmek için başvuru bir araçtır.

Ukrayna Bağımsız Maden İşçileri Sendikası önderi Yuri Samoilov ile söyleşi

İspanya Devleti kardeş partimiz Lucha Interacionalista'nın (Enternasyonalist Mücadele) Ukrayna Bağımsız Maden İşçileri Sendikası'nın Kryvyi Rih'teki yerel önderi Yuri Samoilov ile yaptığı söyleşiyi okurlarımızla paylaşıyoruz. Samoilov, hayata geçirdikleri sınıf politikasını şu cümleyle özetliyor: "Bir yandan cephede işgale karşı, diğer yandan da Zelenski'nin işçi düşmanı reformlarına karşı savaşıyoruz."

* * *

Lucha Interacionalista (LI): Kryvyi Rih'te durum nedir?

Yuri Samoilov (YS): Kryvyi Rih cepheye çok yakın. Coğrafi olarak çok büyük bir şehir; güneyden kuzeye dek 120 km u-

zunluğunda. Güneyde yaşayan işçiler çatışmaya sadece 40 km uzaklıkta ve her gün top atışlarını duyuyorlar. Her gün hava saldırısı alarmları çalıyor ama biz buna alıştık. Yüzde 100 olmasa da hemen hemen tüm fabrikalar hâlâ çalışıyor. Şehirde, çoğu Mariupol'den gelmiş olan yaklaşık 100 bin mülteci var. Şehirden ayrılmaya karar verenler kadar, buraya gelmeye devam edenler de var. Siyasi olarak durum ilginç çünkü şehrin yönetimi, işgale karşı çıkan ama eskiden Rus yanlısı olan Hayat İçin Muhalefet Platformu'nda (Yanukoviç'in partisi).

LI: Madenciler sendikası ne yapıyor?

YS: Sendikanın 1000 üyesi ordu veya Bölgesel Savunma Birimleri için seferber oldu ve sendika da onları destekleme kararı aldı. Artık düzenli ordu ile Bölgesel Savunma arasında hiçbir fark yok, hepsi ön cephede. Torunum da o birliklerden birinde. Rus ordusu onları GRAD füzeleriyle bombalıyor. Onları desteklemek ilk görev. İkincisi, hükümetin savaşın ortasında dayatmaya çalıştığı tüm işçi sınıfı karşıtı reformlara karşı mücadele etmek. Sosyal Hareket ve diğer sol ve sendika örgütleriyle birlikte sermayeden gelen bu saldırıları durdurmaya çalışıyoruz. Bugünkü zorluk, bütün sendika önderlerinin askeri seferberlikte

olması. Benim durumum farklı çünkü ben 66 yaşındayım. Şimdi kadınlar sendikaların önderliğini üstlendiler ve insani yardım için çalışıyorlar. Oldukça büyük olan Metinwest ve Arcelor Metal'in fabrikalarında mülteciler için kamplar kuruldu ve oraya yemek götürüyoruz.

LI: Cephede olan bu binlerce yoldaşın durumu nedir?

YS: İlk zorluk, cepheye gönderilmeden önce yeterli eğitim almamış olmaları. Silah kullanmayı çok çabuk öğrenmek zorunda kaldılar, eğitmen eksikliği var. Ordu sözcüleri yeterli donanımları olduğunu söylüyorlar ama biz, tabandaki insanlar olarak çok şeyin eksik olduğunu biliyoruz: giysiler, çizmeler...

LI: Zelenski hükümetini nasıl görüyorsunuz?

YS: Zelenski Kryvyi Rih'te doğdu ve babası ve annesini olduğu

gibi, onu da şahsen tanıyorum. Tüm cumhurbaşkanlarının başına geldiği gibi, işçilerle uğraşırsa başı belaya girecek. Bu, 2020'de bir maden grevi düzenlediğimizde zaten yaşandı: 46 gün boyunca yeraltında mahsur kaldık ve hükümet madencilerle yüzleşmek zorunda kaldı.

LI: İşçiler şimdi bir işten çıkarılma dalgasıyla karşı karşıyalar.

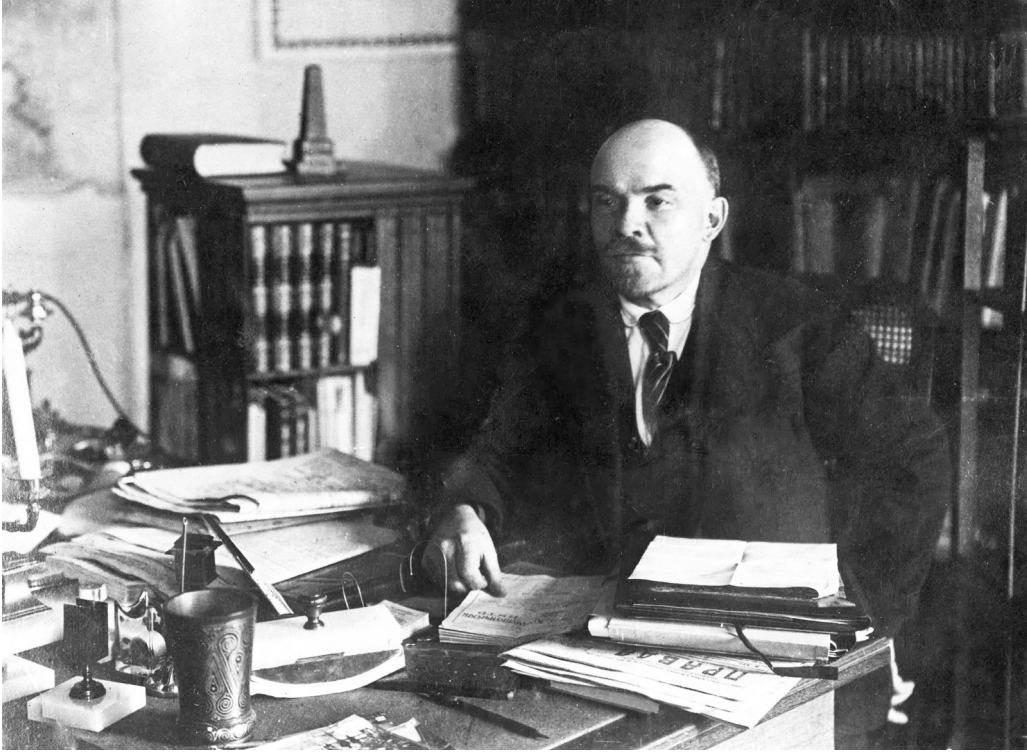
YS: Evet, çünkü mart ayında Ukrayna Rada'sı (parlamento) savaş nedeniyle göç eden tüm mültecilerin işlerinin askıya alındığını söyleyen işçi karşıtı bir yasa çıkardı. Ve bu yasa, işçilerin işlerini nasıl geri alacaklarını açıklamıyor. Oligarklar ve çokuluslu şirketler şimdi tüm mültecilerin 1 Haziran'da işe dönmele-ri gerektiğine karar verdi. Birçok insan geri döndü ama diğerleri geri dönemedi ve işini kaybetti; aynı zamanda bazıları geri dön-

du ancak işlerini geri almalarına izin verilmedi.

LI: Avrupa'nın geri kalanındaki sendikalara mesajınız nedir?

YS: Avrupa'daki yoldaşlarımızın doğrudan desteğine ihtiyacımız var. (...) Avrupa'da daha fazla sendikacı ile görüştükçe Ukrayna hakkında bir bilgi eksikliği olduğunu fark ettik. Bu nedenle, Ukrayna toplumunun imajı, gerçekte olandan çok farklı olabilir. (...) Ben etnik olarak Bulgar'ım ve küçük bir köyden geliyorum. Köyümde, Ukrayna'nın özgürlüğü için birkaç Bulgar öldü. Ukrayna'nın özgürlüğü için artık sadece milliyetçiler değil, aynı zamanda bu ülkenin vatandaşı olan Bulgarlar, Rumenler, Yahudiler ve Ruslar da kendilerini feda ediyorlar. Bu, halkçı bir karaktere sahip bir mücadeledir.

Bırakın işçiler karar versin

V.I. Lenin

Rusya'nın ve özellikle St. Petersburg'un sosyal demokrat proletaryası, Devlet Duması ile ilgili olarak acil siyasi kampanyanın nasıl yürütüleceğine ilişkin son derece önemli bir sorunla karşı karşıyadır. Söylemeye gerek bile yok ki birleşik Sosyal Demokrat Parti bu acil kampanya sorununu ancak Birlik Kongresi'nin kararı çerçevesinde tartışabilir.

St. Petersburg sosyal demokrat proletaryasının önünde iki kampanya planı var: Biri Merkez Komite kararında, diğeri ise St. Petersburg Komitesi kararında. Bu iki karar zaten Vperyod'da (sayı 2) yayımlandı ve şimdi aralarındaki maddi farkı tartışmayı öneriyoruz. Merkez Komite kararındaki ana nokta şurası: "Biz Dumayı, mevcut Bakanlık devirmek ve yerine Duma tarafından atanan bir Bakanlık yer-

leştirmek için attığı her adımda destekleyeceğiz çünkü böylesi bir değişimde bir kurucu meclisin toplanması için elverişli koşullar görüyoruz." St. Petersburg Komitesi'nin kararı böylesi bir talebi destekleme konusunda hiçbir şey söylemiyor; hükümetin rezil tutumuna, Duma'nın iktidarsızlığına, Trudovik Grubu'nun halka hitap etme ihtiyacına, işçilerin ve köylülerin yeni ve ortak mücadelesinin kaçınılmazlığına odaklanıyor.

Dolayısıyla, burada asıl mesele, Duma'nın Kadet Bakanlığının oluşumuna yönelik adımlarını destekleyip desteklemememiz gerektiğidir. Merkez Komite'nin kararı bu noktada muğlaktır ve "Duma tarafından atanan bir Bakanlık'tan" bahseder. Ama herkes biliyor ve tüm liberal-burjuva basın vurgulu-

yor ki; aslında tartışılmakta olan, Duma tarafından kabul edilebilir bir Bakanlığın yüksek otoritesi tarafından atanması, bu da demek oluyor ki bir Kadet Bakanlığının atanmasıdır. Ve bu, işçi sınıfının geniş kitlelerinin Merkez Komite'nin kararından çıkarabileceği tek yorumdur.

Sosyal demokrat proletarya, yüksek otoritenin bir Kadet Bakanlığı ataması talebini destekleyebilir mi? Hayır, destekleyemez. Bir Kadet Bakanlığı, ancak otokrazi ile liberal burjuvazi arasında sosyalist işçilere ve devrimci köylülüğe karşı yapılan bir anlaşmanın sonucu olarak atanabilir. Sosyal demokratlar, böyle bir anlaşmanın yaratacağı yeni durumdan elbette en üst düzeyde yararlanacaklar. Bu anlaşma, özgürlük ve sosyalizm mücadelesi için geçici olarak daha iyi

koşullar yaratsa bile taktiklerini dikkatle gözden geçirecekler. Bu karşıdevrimci anlaymayı bile devrimin lehine çevirmek için elimizden geleni yapacağız. Ama burjuvazi ile bürokratlar arasında halkın arkasından yapılan bir anlaymayı destekleyemeyiz. Halkı veya proletaryayı böyle bir anlaymayı desteklemeye çağırmak, yalnızca onların zihinlerini yozlaştırmak, bu anlaşmanın doğası, içerdiği tehlikeler ve böylelikle burjuvazi ile bürokrasinin bir kurucu meclisin toplanmasını daha da zorlaştırmak istedikleri hakkındaki gerçeği onlardan gizlemek olacaktır.

İşçileri ve köylüleri anlaşmaları desteklemeye değil, savaşılmaya çağırmalıyız. Yalnızca savaş için olan ciddi hazırlıklar otokrasiyi gerçekten zayıflatabilir; sadece savaş otokrasinin veya burjuvazinin attığı her adımın devrime gerçekten fayda sağlayacağını garanti edebilir. Merkez Komite'nin kararı yanlıştır. Sınıf bilincine sahip sosyal demokrat işçiler bunu kabul edemez.

Şimdi ikinci soruya gelince: Bu kararı disiplin adına kabul etmek ve Kongre'ye sunmak bizim görevimiz değil mi? Birlik Kongresi tarafından kabul edilen Devlet Duması'na ilişkin kararı okuyun, içinde bir Kadet Bakanlığı kurulması talebini desteklememizi önerecek hiçbir şey bulamazsınız. Duma'yı "desteklemek" hakkında tek bir kelime bile içermiyor. Aşağıdakiler, Kongre kararının Duma'ya karşı tutumumuzu tanımlayan bölümünün tam metni:

"Sosyal Demokrat Parti, (1) Devrimci hareketi genişletmek ve derinleştirmek amacıyla, hükümet ile Duma arasında ve Duma'nın kendisi arasında çıkan

tüm çatışmaları sistematik olarak kullanmalı (a) ve bu açıdan bakıldığında, mevcut siyasi sistemin yıkılması için geniş kitle hareketlerinin başlangıç noktası olarak kullanılmalarını sağlayacak sınırlara kadar bu çatışmaları genişletmeye ve yoğunlaştırmaya çalışmalı, (b) her durumda hareketin siyasi görevlerini işçi ve köylü kitlelerinin sosyal ve ekonomik talepleriyle ilişkilendirmeye çabalamalı, (c) devrimci taleplerin Devlet Duması'na sunulması lehine halk kitlelerini devrimcileştirmek için onların arasında yoğun ajitasyon yoluyla Duma'ya dış baskıyı örgütlemeli. (2) Bu büyüyen çatışmalara, (a) Duma'daki halkın iradesini ifade ettiğini iddia eden tüm burjuva partilerinin tutarsızlığını kitlelere gösterecek şekilde müdahale etmeli ve (b) geniş kitlelerin (proletarya, köylülük ve kasaba küçük burjuvazisi), Duma'nın temsili bir organ olarak tamamen yararsız olduğunu ve ulusal bir kurucu meclis toplanmasının gerekli olduğunu anlamalarına yardımcı olmalı, vb."

Altını çizdiğimiz pasajlardan, Merkez Komite'nin bir Kadet Bakanlığı talebini destekleme konusundaki kararının, Kongre kararıyla uyumlu olmaktan uzak, gerçekte onunla çeliştiği açıktır. Bir Kadet Bakanlığı talebi devrimci bir talep değildir. Duma ile olan çatışmaları yatıştırmaya ve gizlemeye hizmet eder, Duma'nın işe yaramazlığı sorusunu ihmal eder vb. Kongre kararının Duma'yı "desteklemek" hakkında hiçbir şey söylemediğini ekleyeceğiz, o sadece "baskı uygulamaktan", "kullanmaktan" ve "müdahale etmekten" bahsediyor.

Sonuç apaçık. Merkez Komite

te'nin, Kadet Bakanlığı talebini destekleme lehine, parti örgütlerini bu kararı kabul etmeye çağırma hakkı kesinlikle yoktur. Bu konuda mutlak bağımsız ve eleştirel bir tavır almak ve Birlik Kongresi'nin, kendi kararları çerçevesinde sorunu daha doğru çözdüğünü kendi görüşüne göre açıklamak her parti üyesinin görevidir. St. Petersburg'un işçi sosyal demokratları, tüm parti örgütünün artık demokratik bir temel üzerine inşa edildiğini biliyorlar. Bu, bütün parti üyelerinin görevlilerin, komite üyelerinin vb. seçimlerinde yer alması ve bütün parti üyelerinin proletaryanın siyasi kampanyalarına ilişkin soruları tartışması ve karar vermesi, ve bütün parti üyelerinin parti örgütlerinin taktik çizgisini belirlemesi anlamına gelir.

St. Petersburg sosyal demokrat proletaryasının mevcut konudaki tavrının bu olacağından eminiz: Bunu içtenlikle ve derinlemesine, her açıdan tartışacak ve bir Kadet Bakanlığı'nın desteklenmesi talebinin gerekip gerekmediğine kendisi karar verecek.

St. Petersburg işçileri, herhangi bir safsatayla, yani apaçık yanıltıcı argümanlarla, kendi haklarından, sosyal demokrat ve parti görevlerinden saptırılmalarına izin vermeyecekler. Bu safsatalardan çok kısaca bahsedeceğiz. L. Martov Kuryer'de (No. 13) şöyle diyor: Disiplin adına, Merkez Komite'nin siyasi kampanyasını bozmayın. Bu safsatadır. Disiplin, bir parti üyesinin Merkez Komite tarafından hazırlanan tüm kararlara körü körüne katılmasını talep etmez. Bir parti örgütünü, kendi görüşüne sahip olma hakkından vazgeçmeye ve Merkez Komitesi'nin kararlarına

sadece abone olmaya zorlayan hiçbir kural yoktur. L. Martov diyor ki: Menşevikler boykot hususunda boyun eğdi, şimdi boyun eğme sırası sizde. Bu safsatadır. Hepimiz Kongre kararlarına boyun eğdik. Hiçbirimiz Duma seçimlerine katılmaya ve bir sosyal demokrat parlamento grubunun kurulmasına muhalefet çağrısında bulunmadık. Kongre kararına uygun olarak, boykottan vazgeçtik. Ancak Kongre kararları çerçevesinde hiçbir Kongre'nin kararlaştırmadığı, Kadet Bakanlığı için desteğe karşı çıkma hakkımız ve görevimiz var. L. Martov, bozguncularla ilgili korkunç sözler ve imalarla meseleden kaçıyor: Ancak St. Petersburg Komitesi kararının Kongre kararıyla çelişip çelişmediği konusunda tek bir söz söylemiyor. L. Martov, muhalefetin hakları, yani Kong-

re iradesi dahilinde herhangi bir parti örgütünün Merkez Komite'nin taktiklerini sorgulama ve sapmalarını ve hatalarını düzeltme hakkı hakkında hiçbir şey söylemiyor. Bu nedenle biz Martov'a sakince, parti örgütlerinin meşru haklarını ihlal edenlerin esas bozguncular olduğu şeklinde yanıt vereceğiz.

Sakin bir şekilde Menşeviklerin bile (yoldaş Vlasov'un bu sayının başka bir yerinde editöre yazdığı mektuba bakın) Kadet Bakanlığını destekleme önerisine katılmadıklarına işaret edeceğiz. Yoldaş Ryanshev bile, Kuryer'in 13. sayısında "işçilere ve Trudovik gruplarına" Kadetlerin Meclis Özgürlüğü Yasa Tasarısına karşı "tüm güçleriyle savaşma" çağrısı yapıyor, yani o aynı Kadetlerden oluşan bir Bakanlık için desteğe engel olmaya çalışan

saf Bolşevik taktikleri öneriyor.

Vyborg Bölge Komitesi, delegelerin "hizipten bağımsız olarak, yani herhangi bir tartışma olmaksızın" – söz konusu noktayı tartışmadan! – seçileceği genel bir şehir konferansı çağrısı yapılmasını önerdiğinde, St. Petersburg sosyal demokrat işçileri elbette onlara bu önerileri için yalnızca gülebillerler. Sınıf bilincine sahip işçiler, önemli bir soruya tartışmadan asla karar vermezler. Ne tartışmada "keskin dil" şikayetleri, ne de L. Martov'un kendisini rahatsız eden belirli sert sözler hakkındaki feriyatları, ne kendisi veya başka biri tarafından söylenen bölünme tehditleri, işçilerin sorunu kendi başlarına çözmelerini engelleyecektir. Bir bölünmeyle tehdit etmek, bir bölünmeyi kışkırtmak, bir sosyal demokrat için değerli bir hiledir ve ancak burjuvaziye zevk verebilir. (bkz. Duma, Sayı. 29) İşçiler, Kadet Bakanlığının desteklenip desteklenmeyeceğine oy çokluğu ile karar verecekler. Ve hiç kimsenin, hatta Merkez Komitesi'nin bile, kesinlikle özgürce, bağımsız ve meşru bir şekilde Birlik Kongresi kararları temelinde aldıkları kararları engellemeye cesaret edemeyeceğini görecekle.

V. İ. Lenin tarafından kaleme alınmış olan bu makale 1 Haziran 1906'da Bolşeviklerin resmî yayın organı Vperyod'da yayımlanmıştır.

Çeviri: Abdullah A.

Müzisyenlerin greve çıktığı ve kazandığı gün

Joey La Neve Defrancesco

Bundan 80 yıl önce, Birleşik Devletler'de binlerce müzisyen, müzik endüstrisine karşı 2 yıl sürecek bir greve başladı ve dönüm noktası yaratacak kazanımlar elde ettiler. Bu mücadele, müzik-kayıt şirketlerinden, yayın kuruluşlarından hak ettikleri parayı sökerek almanın yolunun, kolektif bir güçten geçtiğini bugünün müzisyenlerine hatırlatıyor.

Bu sene, müzik endüstrisine karşı Amerikan Müzik Federasyonu'nun 1942-1944 grevinin 80. yıldönümü. Yeni kayıt teknolojileri sayesinde şirketlerin büyüyen kazançlarından daha fazlasını talep eden, AMF'nin yaklaşık 136.000 üyesi, 2 yıl boyunca

kayıt-müzik üretmeyi reddettiler ve kazandılar.

Popüler olarak "kayıt yasağı" olarak bilinen grevin sonucunda AMF, 600'ün üzerinde müzik şirketinden, satılan her kayıttan telif ücreti almaya hak kazanan sözleşmeleri garantiledi. Daha önceleri toplanan telif ücretleri, Birleşik Devletler ve Kanada'da ücretsiz halk konserleri karşılığında kullanılıyordu. On yıllardır, sendika kontrolündeki fon, ülkedeki müzisyenlerin en büyük geçim kaynağı oldu.

Kazanılan telif ücretinin yalnızca 1/3'ünü sanatçılara ödeyen yayın kuruluşlarından daha fazlasını talep edecek bugünün müzisyenleri için, AMF'nin başarı-

lı grevi, verilen emeğin karşılığını almak adına önemli dersler sunuyor. Sonuç olarak, radikal bir değişim, birkaç yalıtık ünlünün eylemleriyle, örgütlenemeyecek bir tüketici boykotuyla veya her derde deva teknoloji ütopyacılığıyla değil; kitlesel örgütlü müzik işçilerinin grev gücüyle doğmuştu.

Müzisyenler Sendikası'nın yükselişi

Amerikan Müzisyenler Federasyonu, 1896'da, Ulusal Müzisyenler Birliği (NLM) adı verilen daha eski ve daha muhafazakar bir federasyondan ayrılan, yerel müzisyen sendikaları koalisyonu tarafından kuruldu. İlk on yıl-

larında, AMF hızla genişledi ve Birleşik Devletler ve Kanada'daki eğlence endüstrilerine hakim oldu. NLM'den farklı olarak, AMF üyeliğini "müzik hizmetleri için ücret alan herhangi bir müzisyeni" kapsayacak şekilde genişletti ve düzinelerce şehirde binlerce küçük sahnede, kabare, orkestra ve diğer yerlerde müzisyenleri örgütledi.

Çabaları o kadar başarılıydı ki, yirmi yıl içinde sendika, çoğu büyük şehirde yalnızca sendikalı işçileri çalıştıran yerler işletti. Eğer ki performans sergilemek istiyorsanız sendikalı olmanız gerekiyordu. Sonuç, AMF'nin kuruluşundan Büyük Buhran'a kadar müzisyenlerin ücretlerinde kademeli ancak önemli bir artış oldu. AMF üye sayısını, 1918 ile 1928 arasında neredeyse iki katına çıkararak yaklaşık 150.000 müzisyene ulaştı.

Ancak 1920'lerin sonlarında, giderek tekelleşen bir müzik endüstrisi ve yeni teknolojilerin ortaya çıkmasıyla, AMF'nin ilerleyişi engelledi. İlk olarak, önceden kaydedilmiş sesin hareketli görüntülerle senkronize edilmesini sağlayan ve sessiz filmle eşlik eden, on binlerce canlı performans müzisyeninin yerini alan bir ses sistemi olan Vitaphone geldi. Çok geçmeden radyo istasyonları, canlı müzik yapan müzisyenleri işten çıkararak, "transkripsiyon" adı verilen özel kayıtlar aracılığıyla kayıtlı müzik yayınlamaya başladı. Müzik kutuları ve 1940'larda tüketiciler için çıkan plakçalarlar ve plakların seri üretimi, canlı performans müzisyenlerine olan ihtiyacı daha da fazla ortadan kaldırdı.

Gittikçe daha fazla müzisyen işsizlikle karşı karşıya kalırken,

yayın ve kayıt şirketleri 1930'ların sonlarında eşi görülmemiş karlar elde ediyordu. Üç şirket – Decca, Columbia ve RCA Victor – plak üretimine hakim oldu. Birkaç yayın ise – NBC, CBS ve Mutual – yayın araçlarının çoğunu kontrol etti. RCA gibi tekeli şirketler yayınlara, radyo istasyonlarına, plak şirketlerine ve transkripsiyon markalarına sahip oldular. Sonrasında sektör, AMF'nin başlıca rakibi haline gelecek olan Ulusal Yayıncılar Birliği adlı bir ticaret grubu kurdu.

Endüstrinin yeni teknolojilerle kasalar dolusu para kazandığı müzisyenler için açıktı. Asıl soru ise daha büyük bir payın kârdan nasıl geri alınacağıydı?

Boykottan greve

AMF'nin ilk stratejisi, tüketici odaklı bir tanıtım kampanyasıydı. Sendika, başkanı Joseph Webster'ın liderliğinde, tüketicileri canlı müziğin estetik ve ahlaki açıdan, kayıtlı müziğe göre daha üstün olduğuna ikna etmek için ulusal bir girişim başlattı. Sendika, canlı performans müzisyenlerine halk desteği sağlamak için postalar gönderdi, gazetelere ilan verdi, geçit törenleri ve yürüyüşler düzenledi.

İzleyicilerden bir miktar onay almasına rağmen, kampanya bocaladı. Birçok müzik tüketicisi, AMF'yi aptal bir şekilde teknoloji ve ilerleme karşıtı olarak gördü. Ve kazanmak için dinleyicilere bağımlı olan sendika, kendi üyeleri arasında güçlenmekte başarısız oldu. Müzisyen işsizliği artmaya devam etti ve AMF, 1930'ların ortalarına kadar sürekli olarak üye ve para kaybetti. Daha radikal ve işçi temelli eylemler için çağrılar ise daha yük-

sek sesle çıkmaya başladı.

AMF ilk olarak bu çağrılara, Weber'in 1937'de sonunda uzlaşmacı politikalarını bıraktığını ve radyo kuruluşlarının belirli sayıda canlı performans müzisyenini çalıştırmayı reddetmeleri halinde, sendikasının grev yapacağını söylediğinde yanıt vermeye başladı. Bu militan strateji 1940'ta Şikago 10. Şube'nin lideri James Petrillo'nun AMF başkanlığını devralmasıyla hız kazandı. Şikago'nun başkanı olarak Petrillo, şehrin radyo istasyonlarından tavizler kazanmak için sık sık grevleri kullanmıştı. Petrillo bu güçlü yaklaşımı ulusal düzeye taşıdı ve 1940'a gelindiğinde AMF, canlı orkestralarını istihdam etmeyi reddeden radyo istasyonlarına karşı, bir dizi kısa ama başarılı yürüyüşe öncülük etti.

AMF, 1936 ile 1942 arasında 105.000'den 136.000'e çıkan üye sayısı ile yeniden genişlemeye başladı. Ancak radyoları canlı performans müzisyeni çalıştırmaya zorlamak, teknolojinin ilerleyişini ancak bu kadarlığına yavaşlatabilirdi. Kısa süre sonra AMF temel sorunu üstlenmeye karar verdi: Şirketlerin kayıtlı müziğin üretilmesi ve yayınlanması üzerindeki mutlak kontrolü.

Kayıt grevi

Haziran 1942'de sendika, on binlerce üyesinin Birleşik Devletler veya Kanada'da yeni bir kayıt üretmeyi reddedeceğini açıkladı. Başlangıçta, sendika müzik endüstrisine açık bir talepte bulunmadı; bunun yerine AMF, müzik işçilerinin emeklerinden devasa kârlar elde eden bir endüstriden, daha fazlasını hak ettikleri için grev yaptıklarını açıkladı.

Grev, kayıt şirketlerini ve yayıncıları çileden çıkardı; Petrillo ve AMF'yi "vatansever" olmayan "Luddcular" olarak damgalayan saldırgan bir tanıtım kampanyası başlattılar. Bu haksız bir suçlamaydı: Çünkü sendika kayıt teknolojisini yok etmeye değil, yeni teknolojilerin yarattığı artık değerden hak ettiği üzere daha büyük bir pay elde etmeye çalıştı. Ancak grev, özellikle II. Dünya Savaşı sırasında, AFL-CIO'nun, ABD hükümetiyle grev yasağı anlaşması imzaladığı sırada patlak verdiği için, oldukça tartışma konusu oldu. (Sendika, askerlere veya savaş çabalarını teşvik etmeye yönelik "V-Discs" kayıtları için bir istisna yaptı.)

Tepkilere ve karşıt rüzgarlara rağmen, AMF üyeleri olağanüstü bir dayanışma ve disiplin gösterdi. Duke Ellington ve Benny Goodman gibi yıldızlar, on binlerce isimsiz çalışan müzisyenin yanında grevdeydi. O kadar katı bir uyum vardı ki, Frank Sinatra gibi grev kırıcılar bile, 1943'teki albümlerinde şarkı söylemesi için bir akapella grubu kiralamak zorunda kaldılar (AMF müzisyenlerinin hepsi Frank Sinatra'nın albümünde yer almayı reddetmişti). Müzikologlar ise 1940'ların başında bebop'un [bir caz müzik türü] ilk gelişimine dair herhangi bir kayıtlı kanıtın olmamasından hala yakınıyorlar. Birkaç Güney Amerika ve Avrupa ülkesindeki müzisyen sendikaları da, kayıtları Amerika Birleşik Devletleri ve Kanada'ya ihraç etmeyi reddederek, destekte bulundular.

Grevin net bir talep olmadan başlamasına rağmen, AMF, plak şirketlerinin üretilen her plak için sendika fonuna sabit bir telif ücreti ödemesi gerektiği fikri

etrafında hızla birleşti. Bu para, halka açık ücretsiz performanslar sergilemek adına müzisyenleri işe almak, böylece yerinden edilmiş müzisyenleri istihdam etmek ve dinleyici ve izleyicilere ücretsiz müzik ulaştırmak için kullanılacaktı. Yayıncıları ve plak şirketlerini kayıtlı müzik için telif ücreti ödemeye zorlama girişimlerinde sendika, daha önceleri başarısız olmuştu. Amerikan Besteciler, Yazarlar ve Yayıncılar Derneği, şarkı yazarları ve yayıncılar için telif kazanmak adına telif hakkı yasasını başarıyla kullanmıştı ancak AMF müzisyenler için telif hakları konusunda benzer yasal savaşları defalarca kaybetti. AMF'nin bir kayıt fonunun oluşturulması için bu yeni talebi, müzisyenler için telif hakkı yasasını yeniden gündeme getirmeden, bir telif hakkı yaratan parlak ve incelikli bir çözümdü.

AMF dayanışmasını kıramayan kayıt ve yayın şirketleri, devlete yöneldi. Şirketler sendikaya karşı bir antitröst (tekelleşme karşıtı) davası açtılar, Savaş Çalışma Kurulu'na ve Ekonomik İstikrar Kurulu'na başvurdular ve Petrillo'nun Kongre önünde ifade vermesi için çağrılmasını istedikler. Başkan Franklin D. Roosevelt, Petrillo'dan grevi sona erdirmesini istemek için bizzat telgraf çekti. Ancak şirketler davalarını kaybetti. Kurullar ve başkan AMF'yi grevi sona erdirmeye çağırıldığında ise sendika bu talepleri basitçe görmezden geldi.

Çok geçmeden, bazı şirketler birliği koruyamadı ve sendika ile müzakere etmeyi kabul etti. Decca Records, Eylül 1943'te sendika fonuna ödeme yapmalarını gerektiren bir sözleşme imzalayarak, ilk çatırdayan şirket oldu.

Yaklaşık yüz küçük plak şirketi Decca'yı takip etti ve aynı zamanda sözleşme imzaladı ancak en büyük iki plak şirketi – RCA Victor ve Columbia – masaya oturmayı reddetti. Güçlü AMF dayanışmasıyla geçen bir yıldan sonra ve Decca'nın yenilenen ürettiğiyle pazar payı kazandığını gören RCA Victor ve Columbia da, 11 Kasım 1944'te teslim oldu. Ardından kalan daha küçük şirketler de sıraya girdi ve ortalık yatışınca AMF, yaklaşık altı yüz firmayla anlaşmaları kazandı.

Sözleşmeler şirketleri, yeni oluşturulan Kayıt ve Kopyalama Fonu'na (RTF) 2 dolara kadar satılan plaklar için çeyrek sent ila 5 sent oranında ve 2 doların üzerindeki plaklar için satış fiyatının yüzde 2,5'i oranında katkıda bulunmalarını zorunlu kıldı. Kopyalama şirketleri, eserlerinin kiralanmasından elde edilen brüt gelirlerin yüzde 3'ünü sökülme zorunda kaldı. 1947'den başlayarak, AMF üyeleri okullarda, parklarda, bakım evlerinde ve diğer halka açık yerlerde performans göstermeleri için sendika tarifesinde ücret aldılar; üç yıllık sözleşme boyunca fon, yaklaşık 19.000 performans ve 45.000 bireysel maaşı karşılayan yaklaşık

4,5 milyon dolar topladı.

Petrillo, Kayıt ve Transkripsiyon Fonunu "işçi hareketinin tarihindeki en büyük zafer" olarak selamladı. Bu, kuşkusuz bir abartı, ancak tamamen temelsiz değil. ABD tarihinde ilk kez bir sendika, bir endüstriyi, teknolojinin yerinden ettiği işçilere gelir sağlamaya zorlamıştı.

Emek düşmanı saldırı

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, daha muhafazakâr bir federal hükümet, artan işçi militanlığına ve işverenlerin öfkesine, bir dizi sendika karşıtı yasa geçirecek yanıt verdi. Ulusal Yayıncılar Birliği'nin yoğun baskısı altında Kongre, belirli bir sendikanın eylemlerini hedef alan ve belki de ilk federal yasa olan 1946 Lea Yasasını onayladı. Takma adı "Petrillo Yasası" olan yasa, işçilerin yayıncılara daha fazla işçi çalıştırmaları veya yapılmayan işler için ödeme yapmaları için baskı yapmasını engelledi ve böylece sendikanın faaliyetlerinin çoğunu yasakladı. Bir yıl sonra Kongre, AMF'nin de dahil olduğu ABD sendikalarını ciddi şekilde kısıtlayan Taft-Hartley Yasası'nı kabul etti. Taft-Hartley'nin bir bölümü, sözde "sendikasız iş-

çilere yönelik ayrımcılığı" durdurmak için tasarlanmıştı. Gerçekte olan ise yasanın, Kayıt ve Kopyalama Fonu'nu yasa dışı hale getirmesiydi.

Taft-Hartley 1944 sözleşmelerini geçersiz kılınca, AMF 1 Ocak 1948'de başlayan başka bir müzisyen grevi çağrısında bulundu. Amaç, yeni çalışma karşıtı yasalarına rağmen RTF'yi korumanın bir yolunu bulmak için şirketleri müzakere masasına zorlamaktı. Yaklaşık dokuz aylık bir grevden sonra, görüşmeler, RTF ile neredeyse aynı tipte bir fon olan, ancak sendikanın kendi kontrolü yerine bağımsız bir kuruluş tarafından toplanan ve yönetilen Müzik Performansları Güven Fonu'nu (MPTF) oluşturmaya yönelik bir planla başladı.

1942 AMF greviden çok çeken şirketler, MPTF planını hızla kabul etti ve Aralık 1948'de yeni sözleşmeler imzalandı. 1952 yılına gelindiğinde, sendika ayrıca MPTF'ye ödeme yapmak üzere sinema yapımcıları, televizyon yapımcıları ve reklamcılarla anlaşmalar imzaladı. Fon, kısa sürede dünyanın en büyük müzik satın alıcısı haline geldi ve on yıllarca öyle kaldı. 1954'te yaklaşık 190.000 müzisyenin çalıştığı yaklaşık 17.000 halka açık performans sergilendi. 1950'lere gelindiğinde ise AMF'nin üyeliği 250.000 müzisyeni geçmişti.

Bölünmeler ve geriye çekiliş

Ne yazık ki tüm müzisyenler RTF ve MPTF'den eşit şekilde faydalanamadı. Başından itibaren AMF, yirminci yüzyılın başında AFL'nin çoğu tarafından desteklenen ırkçı ve yabancı düşmanı politikaların çoğunu izledi. On dokuzuncu yüzyılın sonlarından başlayarak, AMF ülkede-

ki müzisyenlerin sayısını sınırlamak amacıyla göçmen karşıtı politikalar içeren agresif bir lobiye girişti ve yabancı müzisyenlerin Amerika Birleşik Devletleri'nde turne yapmasını aktif bir şekilde engelledi. AMF, siyah üyelere izin verirken; İkinci Dünya Savaşı'ndan önce bütünleşmiş olsa da bazı yerlilerin ırksal ayrımını, 1960'ların sonları ve 1970'lerin başlarına kadar sürdürdü.

Yerli siyah [müzisyenler] başarılı bir şekilde örgütlenerek, ücret ölçeklerini belirleyerek ve üyeleri için koşulları iyileştirerek, bu kötü durumdan en iyi şekilde yararlandılar. Siyah müzisyenler, AMF aracılığıyla çalışmaya ek olarak, 1919'da Chicagoda kurulan Ulusal Zenci Müzisyenler Birliği gibi, müzisyen refahını teşvik etmek amacıyla kendi bağımsız örgütlerini de kurdular. Bazı şehirlerde, siyah ve beyaz yerliler ücret ölçeklerini koordine ettiler ancak ülkenin çoğunda siyah AMF müzisyenleri beyaz AMF müzisyenlerinden daha düşük ücretler aldı ve sendika, bu eşitsizliğin suç ortağıydı (ve bazen de teşvik etti). Bazı tarihçiler Petrillo'nun AMF'yi birleşik bir mücadeleye yönlendirdiğini düşünürken, diğerleri onun hem Şikago 10. Şube'nin başkanı hem de ulusal başkan olarak ayrımcılığa göz yumduğunu ve sıklıkla ayrımcılığı desteklediğini iddia ediyor.

Siyah AMF üyeleri, 1942-44 grevine beyaz müzisyenlerle birlikte geniş çapta katıldı ancak çoğu, kazanımlardan eşit bir pay alamadı. MPTF'nin ilk yıllarında, siyah müzisyenler, yerel halkın bölünmüş olduğu şehirlerde, neredeyse kesinlikle çok daha az telif ücreti aldı; fonların ödenmesi

sendikanın belirlediği ölçeklere sabitlendi, bu nedenle siyah yerlilerin daha düşük ücret ölçekleri olduğu yerlerde, siyah müzisyenler fon performanslarından muhtemelen daha küçük maaş çekleri aldı. Ayrıca, eğlence mekanları 1960'lara kadar birçok şehirde yasalarla ayrılmış ve bölünmüş olarak kaldı ve sonrasında siyah AMF üyelerinin, beyaz mahallelerdeki fon konserlerinde performans göstermeleri fiili olarak yasaklandı.

Bu ırkçı politikalar öncelikle Afrikalı-Amerikalı siyah müzisyenlere zarar verdi ancak aynı zamanda da AMF'yi bir bütün olarak zayıflattı. Hem beyaz hem de siyah üyeler işler için rekabet ettiğinde, her iki üye için de ücret skalaları düştü. Irk ayrımcılığı, sonraki yıllarda sendikanın üyeliğinin azalmasına katkıda bulunan AMF politikalarını da besledi. Rock'n'roll 1950'lerin ortalarında popülerlik kazandığında, AMF yeni müzisyenleri örgütlemeyi reddetti. Rock'n'roll müziği siyah işçi-emekçi kesimlerinden doğdu ve başkan Herman Kenin

yönetimindeki yeni AMF liderliği, yeni gelenlerin gerçek müzisyenler olmadığını savundu. Liderliğinin büyük bir bölümünün ırkçılığını ve elitistliğini yansıtan sendika, üyelik şartlarını sıkılaştırdı, örgütlenme odağını kısıtladı ve 1930'larda çıkan tüketicilere yeni pop-kültür yerine "gerçek" müziği seçmelerini tavsiye eden stratejisine geri çekildi.

Eşzamanlı olarak, 1950'lerin sonunda AMF, MPTF'den vazgeçmeye başladı. 1940'ların grevlerinde örülen dayanışmaya ihanet eden bir grup stüdyo müzisyeni, AMF'yi vizyoner ilkelerini terk etmeye ve daha dar bir kayıt sanatçısı kliğine öncelik vermeye iten Amerika Müzisyenler Birliği adlı yeni bir organizasyon kurdu. Bu parçalanma daha elit bir azınlığı temsil eden AMF içindeki küçük bir üyelik yüzdesi için ücretlerin ve sosyal hakların artırılması karşılığında, çoğunluğun yararına olan MPTF'den vazgeçen sözleşmelerin başlangıcıydı. Bu eğilim, kayıt şirketlerinin 1980'lerde özellikle MPTF'de önemli kesintiler yapmaya zorla-

masıyla on yıllar boyunca devam etti. Sendika, 1970'lerde belki de en büyük darbesini aldı çünkü bir dizi patron dava açarak kulüp müzisyenlerini, işçi değil de, esnaf olarak yeniden sınıflandırdı ve AMF'nin müzik mekanları kontrol etme yeteneğini önemli ölçüde azalttı. Bu yeniden sınıflandırma, diğer çalışma karşıtı yasalar, müzik endüstrisinin sürekli artan ticari gücü ve sendikanın pop türlerindeki müzisyenleri örgütlemadaki başarısızlığı ile birleştiğinde, yirminci yüzyılın son çeyreğinde AMF üyeli sayılarında önemli bir düşüşle sonuçlandı.

Yine de AMF, 1966'da ABD Ulusal Sanat Vakfı'nın kurulması ve kayıt müzisyenleri için sürekli olarak daha yüksek ücret öcekleri de dahil olmak üzere önemli zaferler kazandı. 1940'larda öngörülenden trajik biçimde farklı olarak MPTF, daha küçük bir ölçekte faaliyet gösterse de, fon, müzisyenlere para dağıtmaya devam etti ve Birleşik Devletler ve Kanada'da her yıl binlerce ücretsiz konser verdi.

Streaming çağı

Bugün AMF orkestralarda, film stüdyolarında, kayıt stüdyolarında ve başka yerlerde performans gösteren yaklaşık 70.000 üyesinin ücretlerini ve menfaatlerini koruyan önemli bir organizasyon olmaya devam ediyor. Sendikanın şu anki yasal odağı, Amerikan Müzik Adaleti Yasasıdır. MPTF'nin ruhuna uygun

olarak, karasal radyoda çalınan müzik için sanatçılara telif ödemesini talep ederek, nihayetinde tüm müzisyenlere fayda sağlaması hedefleniyor.

Ancak müzisyenlerin çoğunluğu (özellikle ayrı işverenlere çalışan serbest müzisyenler) örgütsüz durumda ve yeni müzik teknolojilerine tam bir meydan okuma henüz ortaya çıkmadı. Örneğin Spotify, YouTube, vb. streaming (yayın akışı) gelirleri, artık müzik endüstrisi gelirlerinin yüzde 83'ünü oluşturuyor. 1930'ların yeni kayıt teknolojisi gibi, streaming de büyük plak şirketleri ve Spotify ve YouTube gibi birkaç teknoloji devi için, beklenmedik büyük bir kazanç yaratırken, çalışan müzisyenlerin ücretleri ve sosyal hakları her yıl azalıyor.

AMF, büyük plak şirketlerinin streaming kârlarından MPTF'ye bir katkı sağlamak için pazarlık yaptı; Amerikan Müzik Adaleti Yasası, tüm telif ödemelerinde çitayı yükseltmek için gerekli bir adım. Ancak streaming ödemeleri, neredeyse tüm sanatçılar için çok küçük kalıyor. Müzisyenler ve Müttefik İşçiler Sendikası (UMAW) gibi yeni örgütler, çok sayıda örgütlenmemiş müzisyeni, daha adil bir müzik endüstrisi mücadelesinde örgütlemek için kuruldu ve çok sayıda mücadeleye katıldılar. UMAW'nun "Spotify'da Adalet" (Justice at Spotify) kampanyası, taleplerini destekleyen 30.000'den fazla müzik emekçisine sahip ve dünya-

nın dört bir yanındaki şehirlerde grev gözcülüğü yaparak, bir streaming hizmetine karşı, şimdiye kadarki en büyük kolektif girişim haline geldi. UMAW, İngiltere'deki #BrokenRecord kampanyası gibi, müzik dinleme gelirlerini, müzisyenlerin kendilerine yeniden dağıtmak için çeşitli uluslararası kampanyalara katılıyor.

AMF'nin 1940'lardaki muzaffer grevleri, müzisyenlerin büyük zaferler kazanmak üzere, yüzlerce işverenden on binlerce müzisyeni örgütleyebileceğini gösteriyor. Teknoloji karşıtı gerici bir duruş, teknolojinin kaçınılmaz olarak işleri yok edeceği mantığına boyun eğmek, yalnızca tüketici aktivizmine yaslanmak veya rekor kârların yalnızca seçkin müzisyenlere gitmesini talep etmek yerine AMF, bütün üyeleri arasında kayıt teknolojisinin yarattığı artık değeri, telif ücretlerini geniş çapta yenden bölüşmek adına, grev silahını kullandı.

Bugün de aynısını yapmalıyız. Daha adil bir müzik endüstrisi güçlü teknoloji platformları arasındaki örgütlenmemiş dolambaçlıkla, birkaç izole milyonerin basın açıklamalarıyla veya dar esnaf sendikacılığına geri çekilmeyle kurulamaz. Bunun yerine, müzik işçi ve emekçileri, daha fazlasını talep etmek için kitlesel ölçekte yeniden örgütlenmeli.

Çeviri: Eren Koçer

Kaynak: <https://jacobin.com/>

Şubat 2020 / Sayı: 1

www.trockist.net

TROCKİST

Yeni devr
ve ola

2020'ye başlarken:
Yeni yüzyılın sınıf
mücadeleleri ve
sosyalizmin yükselişi

Mayıs 2020 / Sayı: 2

TROCKİST

COVID-19 sa
dünya ekon
ve Türkiye

Daha savaşın başladıysa...

Pandemi ve filozoflar:
Verba non acta
Lübnan'ın "Ekim devrimi"
sürerken...

Çalışan
Bir kez
prolet
sözün

Ağustos 2020 / Sayı: 3

www.trockist.net

TROCKİST

Koronavirüs ve toplumsal yıkım:
Kapitalizmin tarihindeki en ağır kriz

Demokrasi İttifakı:
Sınıf ve...

Programın tamamlanması

TROCKİST

Aralık 2020 / Özel Sayı: 2

Friedrich Engels

DOĞUMUNUN 200. YILI

Şubat 2021 / Sayı: 4

www.trockist.net

TROCKİST

Radikal bir işçi hareketi doğuyor

Başkanlık rejimi altında
sermaye birikimi ve dış
politika

İspanya ve Meksika:
Reformist iktidarların
bir bilançosu

Ağustos 2020 / Özel Sayı: 1

www.trockist.net

TROCKİST

"Sadece burjuvazi için parlayacaksa,
Güneşi de söndürürüz"

80

Leu Trocki

ÖZEL SAYI: 4

MART
2022

UKRAYNA SORUNU VE DEVİRİMCİ TUTUM

TROCKİST

- putin ve rusya'nın yürüttüğü işgale hayır! İUB-DE
- ukrayna'da ne rus birlikleri ne nato güçleri! İUB-DE
- ukrayna sorunu ve devrimci marksist tutum MUHİTTİN KARKIN
- yavaşın özgür ukrayna'nın özgür köylü ve işçileri! V. İ. LENİN
- ukrayna konusunda tarafsız kalamaz OKTAY BENOL
- büyük rus sovenizmine karşı bağımsız, birleşik, özgür ukrayna! İP
- ukrayna'nın politik ve sosyal dramı MIGUEL SORANS

TROCKİST

Ağustos 2021 / Özel Sayı: 3

İşçilerin Uluslararası Birliği - Dördüncü Enternasyonal
VII. Dünya Kongre
Belgeler

